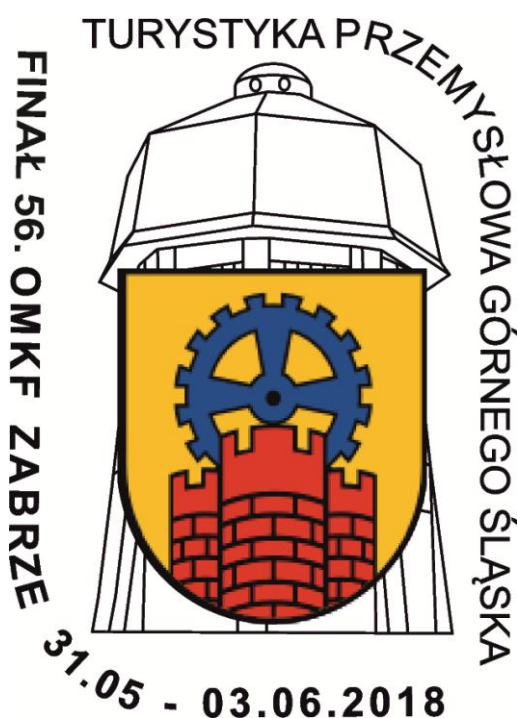

MATERIAŁY DLA UCZESTNIKÓW
56. OGÓLNOPOLSKIEGO MŁODZIEŻOWEGO KONKURSU
FILATELISTYCZNEGO

TURYSTYKA
PRZEMYSŁOWA GÓRNEGO ŚLĄSKA

Województwo śląskie jest największym skupiskiem zabytkowych obiektów przemysłowych w Polsce.
Zabytki techniki województwa stanowią integralną część jego dziedzictwa kulturowego

FINAŁ O GÓLNOPOLSKI
Zabrze 31.05. – 03.06.2018

Opracowanie: Janusz Baszyński - Komisja Młodzieżowa

SPIS TREŚCI

- Str.4 WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE
SILESIA
KONURBACJA GÓRNOŚLĄSKA
WOJEWÓDZTWA I PAŃSTWA SĄSIADUJĄCE
LASY woj. śląskiego
- Str.5 POMNIKI HISTORII.
LISTA UNESCO
GÓRNOŚLĄSKIE KOLEJE WĄSKOTOROWE
TROCHĘ HISTORII – POWSTANIA ŚLĄSKIE
I Powstanie
II Powstanie
Plebiscyt
- Str. 6 III Powstanie
POMNIK POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
PROWOKACJA GLIWICKA
- Str. 7 STAN WOJENNY
PACYFIKACJA KOPALNI WUJEK
TERAŻNIEJSZOŚĆ
SZLAK ZABYTEKÓW Techniki
GWIAZDA TECHNIKI
- Str. 8 INDUSTRIADA
INDUSTRIALIZACJA
GÓRNICZTWO
GODŁO GÓRNICZE
- Str.9 Barbórka
Dzień Górnika
Karczma piwna (*górnicza*)
- HUTNICTWO
Dzień Hutnika
- KATOWICE
Herb
- Str.10 Gmach Sejmu Śląskiego
Pałac Młodzieży
Teatr Śląski
- Str.11 Kopalnia Węgla Kamiennego „KATOWICE”
Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia
Spodek
Muzeum Śląskie
- Str. 12 Huta Metali Nieżelaznych
Kopalnia KLEOFAS
- Str. 13 ZABRZE
Dom Muzyki i Tańca
Kopalnia GUIDO
- Str. 14 Kopalnia KRÓLOWA LUIZA w Zabrze
Gmach Poczty w Zabrze
- Str. 15 Szyb MACIEJ - Zabrze
Międzynarodowe Targi Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej
Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna
- CHORZÓW.
Huta Kościuszko – Chorzów

- Str. 16 Park Śląski – Chorzów
Kolejka linowa ELKA Śląski-Chorzów
- Str. 17 Planetarium Śląskie –Chorzów
Stadion Śląski-Chorzów
Śląski Ogród Zoologiczny-Chorzów
- Str.18 BYTOM
Opera Śląska w Bytomiu.
Muzeum Górnos Śląskie – Bytom
- Str.19 TARNOWSKIE GÓRY
Galena
Gwarek
Zabytkowa Kopalnia Srebra
Sztolnia Czarnego Pstrąga
- Str. 20 Gwarki Tarnogórskie
- PIEKARY ŚLĄSKIE**
- Str. 21 Bazylika Najświętszej Marii Panny i św. Bartłomieja
Matka Boża Piekarska
Kalwaria
- Str.22 Kopiec Wyzwolenia
RUDA ŚLĄSKA
Kolonie robotnicze Ficus
- Str.24. Huta Pokój
GLIWICE
Politechnika Śląska
Kanał Kłodnicki .
- Str.23. Kanał Gliwicki
ZAGŁĘBIE DĄBROWSKIE
BĘDZIN
- Str. 24 **SOSNOWIEC**
Trójkąt Trzech Cesarzy
Jan Kiepusza
DĄBROWA GÓRNICZA
POGORIA
- Str.25 Stanisław Staszic
DĄBROWA GÓRNICZA - HUTA KATOWICE
CZELADŹ
Czesław Ślania
- Str.26 **SPORT**
Górnicy Zabrze
Ruch Chorzów
- ZWYCZAJE**
ludowe
kuchnia
stroje ludowe
- Str.27. **ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA „ŚLĄSK”**
- Str.28 **FILATELISTYKA NA GÓRNYM ŚLĄSKU**
Ogólnopolskie Wystawy Filatelistyczne
Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego
Polska Kapituła Filatelistyczna

WIEDZA GEOGRAFICZNA O WOJ. ŚLĄSKIM

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE – jednostka samorządu terytorialnego i jednostka podziału administracyjnego Polski o powierzchni 12 333,09 km², Obejmuje wschodnią część Górnego Śląska i zachodnią część zachodniej Małopolski, w tym Zagłębie Dąbrowskie, Zagłębie Krakowskie, Żywiecczynę i Częstochowę. Zamieszkuje je 4,57 mln osób. Jest województwem o najwyższym stopniu urbanizacji i gęstości zaludnienia. Najgęściej zaludnionym miastem woj. katowickiego są Świętochłowice (*trzecie pod tym względem w Polsce, po Legionowie i Piastowie*) Siedzibą władz województwa są Katowice.

Jedno z szesnastu województw utworzonych podczas podziału administracyjnego Polski w 1999 roku.

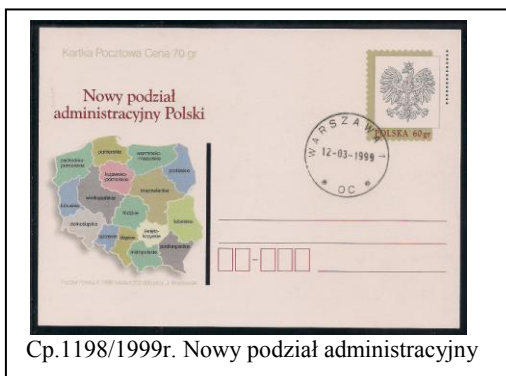
Województwo śląskie jest jedynym województwem w Polsce, w którym jest więcej miast na prawach powiatu (19) niż powiatów (17).

Znajdujący się w centralnej części województwa GOP (*Górnośląski Okręg Przemysłowy*) jest najsilniej uprzemysłowionym obszarem w Polsce.

SILESIA – łacińska nazwa Śląska

KONURBACJA GÓRNOŚLĄSKA – typ aglomeracji policentrycznej złożonej z kilku miast położonych blisko siebie, z których żadne nie dominuje. Miasta te pełnią rozmaite funkcje, dzięki czemu się uzupełniają. Jest to możliwe dzięki rozbudowanej sieci komunikacyjnej łączącej poszczególne miasta. Najważniejsze miasta: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Zabrze..

WOJEWÓDZTWA I PAŃSTWA SĄSIADUJĄCE. Z województwem śląskim graniczą cztery województwa (opolskie, łódzkie, świętokrzyskie i małopolskie. Od południa graniczy z Słowacją i Czechami

Cp.1198/1999r. Nowy podział administracyjny

Zn.nr3805/2002. Kraków stolica woj. małopolskiego od wschodu z woj. małopolskim (długość granicy 273,4 km).

Zn nr 3958/2004r. Łódź stolica woj. łódzkiego od północy (długość granicy 112,6 km)

Zn nr 4300/2009r Stolica Słowacji -Bratysława. Zamek w Bratysławie Granica od południa ze Słowacją (długość granicy 85,3km).

Zn nr 4246/2008. Stolica Czech –Praga. Most Karola. Granica od południa z Czechami (długość granicy 142,9 km)

Zn nr 1561/1966r. Turystyka. Kielce stolica woj. świętokrzyskiego od wschodu (długość granicy 137,9 km)

Zn nr 1056/1960r. Historyczne miasta polskie . Opole stolica woj. opolskiego od zachodu (długość granicy 230,9 km),

LASY WOJ. ŚLĄSKIEGO. Według danych z 31 grudnia 2012 r. w woj. śląskim lasy obejmowały powierzchnię 392,2 tys. ha, co stanowiło 31,8% jego powierzchni. Do najważniejszych zespołów leśnych należy Leśny pas ochronny GOP – (określenie pasma leśnego otaczającego Górnośląski Okręg Przemysłowy). Wiele miast GOP-u jest otoczona przez lasy z wielu stron. Część z nich ma również lasy w samych granicach administracyjnych. Do miast obejmujących znaczną część lasów należą min.: Miasteczko Śląskie, Tychy, Łaziska Górne oraz Katowice. Lasy w Katowicach obejmują 1,7% wszystkich lasów w województwie czyniąc Katowice najbardziej zalesionym miastem województwa śląskiego.

W ramach leśnego Pasa Ochronnego GOP występują parki i rezerwy przyrody:

- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd (*na północno-wschodniej części GOP*)
- Tenczyński Park Krajobrazowy (*na wschodniej części GOP*)
- Katowicki Park Leśny (*w południowej części GOP-u, w granicach Katowic*)
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Uroczysko Buczyzna (*między Rudą Śląską, Chorzowem i Katowicami*)
- Rezerwat przyrody Las Murckowski (*w południowej części GOP-u, w granicach Katowic*)
- Rezerwat przyrody Ochojec (*w południowej części GOP-u, w granicach Katowic*)

POMNIK HISTORII – jedna z czterech form ochrony zabytków w Polsce, określonych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Status pomnika historii ustanawiany jest w drodze rozporządzenia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Przyznawany jest zabytkom nieruchomym o szczególnej wartości historycznej, naukowej i artystycznej, utrwalonym w powszechnej świadomości i mającym duże znaczenie dla dziedzictwa kulturalnego Polski.

Na terenie województwa śląskiego znajduje się 5 obiektów wpisanych na tą listę, są to:

- Częstochowa - zespół klasztorny paulinów z bazyliką Znalezienia Krzyża św. i Narodzenia NMP (wpis 16 września 1994r.)
- Gliwice- - radiostacja (wpis 29 marca 2017r.)
- Katowice - Gmach Sejmu Śląskiego (wpis 22 października 2012r.)
- Katowice - Nikiszowiec (osiedle robotnicze) (wpis 28 stycznia 2011r.)
- Tarnowskie Góry - kopalnia srebra i Sztolnia Czarnego Pstrąga (wpis 1 maja 2004r.)

LISTA UNESCO

W 2017r. tarnogórska kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi została wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO

GÓRNOŚLĄSKIE KOLEJE WĄSKOTOROWE

W 1851 rozpoczęto budowę Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej (GKW, – o prześwicie toru 785 mm służąca głównie do transportu surowców i półproduktów między zakładami przemysłowymi Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego

Do dzisiaj pozostał 21-kilometrowy fragment tej sieci łączący Bytom z Tarnowskimi Górami i Miasteczkim Śląskim będący najstarszą, Nieprzerwanie czynną koleją wąskotorową na świecie. W okresie letnim kolej dowozi pasażerów nad zalew Nakło-Chechło. Bytomska kolej odzwierciedla historię górnośląskiego przemysłu, 230 km torów łączyło między sobą huty, kopalnie, cementownie, fabryki i elektrownie. W 1919r. tabor rozrósł się do 73 parowozów i ponad 6000 wagonów. Ostatnim obsługiwanym zakładem przemysłowym była Elektrownia Chorzów, a ostatni transport odbył się 16 maja 2001r. .

W latach 1897-1903 w Rudach powstała linia kolejowa, która kursowała na trasie Gliwice -Trynek – Racibórz –Płonia. Po jej likwidacji w 1991r. pozostała stacja RUDY z budynkami lokomotywowni, którą przekształcono w skansen kolejki wąskotorowej. Wśród eksponatów skansenu znajdują się m.in. lokomotywy i kilkanaście wagonów. Skansen oferuje przejazdy turystyczną kolejką na trasie Rudy – Paproć – Rudy i Rudy – Stanica – Rudy.

TROCHE HISTORII – POWSTANIA ŚLĄSKIE

Powstania śląskie – trzy konflikty zbrojne na Górnym Śląsku, które miały miejsce w latach 1919–1921 między ludnością polską i niemiecką. Odbyły się one w okresie formowania się Państwa Polskiego po zakończeniu I wojny światowej.

I POWSTANIE ŚLĄSKIE – od 16 sierpnia do 24 sierpnia 1919 r. I powstanie pod wodzą Alfonsa Zgrzeźnioka wybuchło samorzutnie 16 sierpnia 1919 r. w związku z aresztowaniem śląskich przywódców Polskiej Organizacji Wojskowej i niezadowolaniem ludności polskiej z terroru i represji niemieckich, których przejawem była m.in. masakra w Mysłowicach. Powstanie objęło głównie powiaty pszczyński i rybnicki oraz część okręgu przemysłowego. Zakończyło się przegraną i ucieczką powstańców przed represjami na teren Polski

II POWSTANIE ŚLĄSKIE – od 19/20 sierpnia do 25 sierpnia 1920 r. II powstanie pod wodzą Alfonsa Zgrzeźnioka wymierzone było w niemiecką dominację we władzach administracyjnych prowincji i zapewnienia bezpieczeństwa ludności polskojęzycznej. Wybuchło po licznych aktach terroru ze strony niemieckiej. Powstanie objęło swym zasięgiem cały obszar okręgu przemysłowego oraz część powiatu rybnickiego.

PLEBISCYT odbył się 20 marca 1921 roku. Na podstawie jego wyników miano zdecydować o przynależności ziem Górnego Śląska do Polski lub Niemiec. Głosowanie odbywało się pod nadzorem Komisji Międzysojusznicej. Prawidłowy przebieg głosowania gwarantowali aliancy oraz polsko-niemiecka policja plebiscytowa (Apo). Uprawnionych do głosowania było 1.221.274 osoby, które ukończyły 1 stycznia 1921 roku 20 lat. Głosujących podzielono na cztery kategorie, które umożliwiały oddanie ważnego głosu. Z ramienia rządu RP, polską akcją plebiscytową kierował Wojciech Korfanty. Siedziba Polskiego Komitetu Plebiscytowego znajdowała się w bytomskim hotelu „Lomnitz”. Głównym zadaniem komitetu było zorganizowanie głosowania oraz akcja propagandowa. Ze strony niemieckiej, przygotowaniem do głosowania przewodził Plebiszitkommissariat für Deutschland, na czele z doktorem Kurtem Urbankiem. Siedzibą był hotel „Zentrall” w Katowicach. Obie strony zmobilizowały swe społeczeństwa w akcję plebiscytową. Organizowano zbiórki pieniężne, wiece oraz komitety pomocy. Ruszyła także machina propagandy. Wydrukowano tysiące broszurek, plakatów, wizytówek, znaczków, ulotek, kalendarzy. Kręcono nawet filmy propagandowe oraz wydawano płyty z pieśniami patriotycznymi. Odnoszono się do kwestii religijnych, regionalnych czy socjalnych, chcąc przy okazji zdyskredytować drugą stronę. Na ogromną skalę wykorzystano karykaturę, która jest kapitalnym dowodem na zaangażowanie w walkę agitacyjną.

Ostatecznie w głosowaniu udział wzięło 1.190.637 osób: za Polską głosowało 479.365 Ślązaków (40,3%), za Niemcami 707.393 (59,4%)

III POWSTANIE ŚLĄSKIE – od 2/3 maja (już po plebiscycie) do 5 lipca 1921 r. III powstanie, pod wodzą Wojciecha Korfantego, miało na celu poprawę niekorzystnego dla Polaków wyniku Plebiscytu na Górnym Śląsku. Na mocy postanowień traktatu wersalskiego, decyzję do którego państwa należeć będzie Górny Śląsk, oddano w ręce ludności mającej się wypowiedzieć w 1921 r. w plebiscycie III powstanie śląskie wybuchło w nocy z 2 na 3 maja 1921 r. i było największym zrywem powstańczym Ślązaków w XX w.

Cp 1571/2011. 90. rocznica Trzeciego Powstania Śląskiego
zn. fragment fotografii z oryginalnym podpisem umieszczonym na tablicy z desek:
Powstanie 1921. Komp.3 16.pułk.,
ilustr: trzy fotografie wraz z opisem: 1. Akt pamiątkowy połączenia Górnego Śląska z Rzeczpospolitą Polską,
2. Czterej powstańcy – fotografia bez opisu,
3. Przysięga powstańcza-Mysłowice 3 maja 1921r.,
na tle kartki ze starego albumu fotograficznego.

zn. nr 3025/1988r.
70. rocznica Odzyskania
Niepodległości
Polski 1918-1988
na zn. Wojciech Korfanty

zn nr 1629/1967r.
Pomnik Powstańców Śląskich. Makieta
pomnika w Katowicach wzniesiony
1967r.

zn.nr 1931/1971r. 50 rocz. III Powstania Śląskiego.
na zn.: Grupa powstańców śląskich.
przywieszka: pomnik Powstańców Śląskich

Pomnik Powstańców Śląskich w Katowicach to największy monument w Polsce, upamiętniający trzy powstania zbrojne Polaków przeciwko władzom niemieckim Górnego Śląska. Ten popularny pomnik w kształcie 3 orlich skrzydeł, symbolizujących 3 powstania śląskie, jest jednym z symboli Katowic, stojącym naprzeciw Spodka. Pomnik odsłonięto 1 września 1967 roku, a autorami projektu byli rzeźbiarz Gustaw Zemła i architekt Wojciech Zabłocki. Całą konstrukcję odlano w Gliwickich Zakładach Urządzeń Technicznych.

PROWOKACJA GLIWICKA

Wieża antenowa Radiostacji stanowi część zbudowanego w połowie lat trzydziestych XX wieku kompleksu radiowej stacji nadawczej. Radiostacja Gliwice utożsamiana jest przeważnie ze zdarzeniem nazywanym „Prowokacja gliwicką”. W obiekcie zachowało się wiele oryginalnych urządzeń. Najcenniejszym obiektem kompleksu jest wieża nadawcza, uchodząca obecnie za jedną z najwyższych budowli drewnianych na świecie. Zdarzenie, które rozegrało się w Radiostacji wieczorem 31 sierpnia 1939r., miało wpływ na losy II wojny światowej.
Przebieg. Grupa mężczyzn w cywilnych ubraniach, podszywających się pod polskich powstańców, a kierowana przez oficera niemieckiej służby bezpieczeństwa, wtargnęła na teren radiostacji. Prowokatorzy wyłączyli nadawany z Wrocławia program niemiecki i po polsku, przez tzw. Mikrofon burzowy nadali informację: „Uwaga! Tu Gliwice. Rozgłośnia znajduje się w rękach polskich...” Miał to być wyraźny sygnał dla Francuzów i Anglików, że oto Polacy rozpoczynają wojnę.

Wieża w Gliwicach jest najwyższą antenową wieżą drewnianą w Europie. Wieża ma wysokość 111,1 m, Zbudowano ją ze szczególnie odpornego na szkodniki i czynniki atmosferyczne drzewa modrzewiowego. Drewniana konstrukcję spaja 16 tys. mosiężnych śrub. Obecnie Radiostacja Gliwice służy celom edukacyjnym jako miejsce historyczne, w którym zachowało się niemal kompletne oprzyrządowanie techniczne dawnej stacji nadawczej, z urządzeniami wyprodukowanymi w 1935 roku. Wpisana do rejestru zabytków w 1964r. Wpisana na listę Pomników Historii przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę 15 marca 2017r.

STAN WOJENNY w Polsce w latach 1981–1983 – stan nadzwyczajny wprowadzony 13 grudnia 1981 roku na terenie całej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, niezgodnie z Konstytucją PRL. Został zawieszony 31 grudnia 1982 roku a zniesiono go 22 lipca 1983 roku

PACYFIKACJA KOPALNI „WUJEK” miała miejsce w Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek” w Katowicach, w związku z wprowadzeniem w Polsce stanu wojennego. 16 grudnia 1981 doszło do masakry górników strajkujących (strajk okupacyjny) przeciw ogłoszeniu stanu wojennego. Podczas pacyfikacji siłami milicji oraz wojska i w wyniku strzałów plutonu Specjalnego ZOMO zginęło 9 górników, a 23 zostało rannych. Rannych zostało 41 milicjantów i żołnierzy, w tym 11 ciężko

TERAŻNIEJSZOŚĆ

Z uwagi, że kopalnie węgla kamiennego to najczęściej duże zakłady, po restrukturyzacji i zamknięciu kopalń pozostaje często bardzo dużo budynków, które można wtórnie zagospodarować. Wykorzystana może być również energia geotermalna bądź złoża gazu (*najczęściej metanu*), zalegające w kopalniach.

Na terenach byłych kopalni węgla kamiennego powstają: centra handlowe, przykłady:

- Silesia City Center. Katowice przy ul. Chorzowska 107 – tereny byłej kopalni Gottwald
- ośrodki kultury Galeria Sztuki Współczesnej „Elektrownia”, w Czeladzi. Obecnie w dawnej kopalnianej elektrowni mieści się Galeria Sztuki Współczesnej „Elektrownia”; sama kopalnia jest elementem śląskiego „Szlaku Techniki”,
- Galeria Szyb Wilson w Katowicach-Janowie ul. Oswobodzenia 1, to galeria sztuki współczesnej, otwarta w 2001r. w odnowionym budynku cechowni i łaźni szybów Wilson kopalni „Wieczorek”
- Centrum wspinaczkowe Sport Poziom 450 w Sosnowcu – KWK Sosnowiec. Pamiątką z czasów, w których kopalnia prowadziła eksploatację węgla pozostaje zachowana konstrukcja wieży wyciągowej. Na wieży szybowej
- Sosnowiecki Park Naukowo-Technologiczny - dawne budynki kopalni Niwka-Modrzejów zostały zaadaptowane na potrzeby. Jego misją jest stymulowanie rozwoju gospodarczego Sosnowca i województwa śląskiego poprzez przyciąganie, wspieranie i rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw, działających w sektorze nowoczesnych technologii. SPNT działa od 2012 roku

SZLAK ZABYTKÓW Techniki Województwa Śląskiego – tematyczny, samochodowy szlak turystyczny o zasięgu regionalnym, obejmujący obiekty związane z dziedzictwem przemysłowym województwa śląskiego. Tworzą go 42 obiekty związanych m.in. z kolejnictwem, górnictwem, hutnictwem, energetyką, łącznością oraz przemysłem spożywczym. 3 stycznia 2010 roku Szlak Zabytków Techniki przystąpił do sieci Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (ERIH – European Route of Industrial Heritage). Wydarzenie to sprawiło, że śląski szlak może się poszczycić faktem bycia jedynym szlakiem z Europy Środkowo-Wschodniej, wpisanym na tak prestiżową listę. Ponadto, dzięki przystąpieniu do ERIH trzy najlepsze obiekty Szlaku (Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido”, Tyskie Browarium oraz Browar w Żywcu) stały się głównymi punktami sieci (*tzw. punktami kotwicznymi*), a cały Szlak Zabytków Techniki jedną z trzynastu europejskich tras regionalnych.

GWIAZDA TECHNIKI - wybrany obiekt Szlaku Zabytków Techniki, wyjątkowy pod względem wartości historycznych i zabytkowych oraz jednocześnie gwarantujący zwiedzającym najwyższą jakość i różnorodność usług. Na szlaku są cztery obiekty uznane za gwiazdy techniki: Zabytkowa Kopalnia Srebra, Muzeum Tyskich Browarów Książęcych, Kopalnia Guido, Muzeum Browaru Żywiec).

INDUSTRIALIZACJA (inaczej uprzemysłowienie) – to proces przekształcania tradycyjnego rolniczego społeczeństwa w przemysłowe, dzięki rozwojowi gospodarki opartej na przemyśle i mechanizacji produkcji przy wykorzystaniu określonych metod zarządzania.

INDUSTRIADA. Jednodniowe Święto Szlaku Zabytków Techniki, jest jedynym tego typu

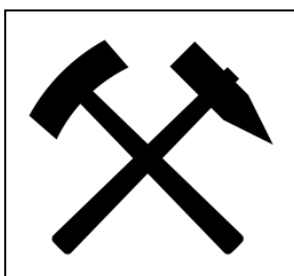
wydarzeniem w Europie Środkowo-Wschodniej, drugim festiwalem przemysłowym pod względem wielkości w Europie, odbywa się w ponad 40 obiektach zabytkowych przemysłu i techniki, w około 30 miejscowościach województwa śląskiego. po raz pierwszy impreza odbyła się w 2010r. Od 2015 roku imprezy odbywają się również w wieczór poprzedzający Industriadę ("Rozruch maszyn") oraz w wieczór dnia następnego ("Finał"). Od 2012 wydarzenia industriadowe mają wspólny motyw przewodni. Były nimi: w roku 2012 - światło, w 2013 - energia, w 2015 - praca, w 2016 - legendy przemysłowe. w 2017, „W rytmie maszyny”

GÓRNICTWO

Polska jest największym producentem węgla kamiennego w Unii Europejskiej. Węgiel kamienny wydobywano na Górnym Śląsku co najmniej od połowy XVII w. Działała wówczas kopalnia odkrywkowa w Murckach, co potwierdzają dokumenty z roku 1657. Wydobyte podziemne w tej kopalni rozpoczęto w roku 1755. Obecnie funkcjonuje ona jako KWK Murcki-Staszyc w Katowicach. W roku 1767 w Małopolsce powstała kopalnia węgla kamiennego w Szczakowej (obecnie dzielnica Jaworzna). Na świecie węgiel kamienny wydobywa się dwiema metodami: odkrywkową i głębinową

GODŁO GÓRNICZE – najbardziej rozpoznawalny symbol górnictwa.

Godło składa się z dwóch skrzyżowanych narzędzi: żelazka i perlika. Narzędzia koloru czarnego (sadza).

Żelazo lub żelazko (*żelosko*) to narzędzie urabiające, ostro zakończone o kształcie klina, górna część trzonka wychodzi poza obrys metalowej części.

Perlik (*pyrlik*) ma obydwa końce płaskie i przekrój podłużny prostokątny, trzonek niewychodzący poza obrys metalowej części, rodzaj młotka, pyrlikiem uderzano w żelosko.

Godło górnicze umieszczone jest też na kołnierzu właściwym górniczego munduru haftowane złotą nicią.

Czako górnicze bez daszka, Obciążone jest czarną krepą. Z przodu zaopatrzone jest w godło górnicze,

Obowiązujące kolory pióropuszy:

zielony – dla grupy dystynkcyjnej generalnego dyrektora górnictwa oraz generalnego dyrektora górniczego

biały – dla grupy dystynkcyjnej dyrektorów, inżynierów i techników górniczych

czarny – dla grupy dystynkcyjnej górników

czerwony – dla członków orkiestry górniczej

biało-czerwony – dla przewodzącego orkiestry górniczej

Godło górnicze w herbach miejskich np. Tarnowskie Góry i Świętochłowice .

BARBÓRKA, - tradycyjne święto górnicze, obchodzone w Polsce 4 grudnia, w dniu św. Barbary z Nikomedii, patronki dobrej śmierci i trudnej pracy. Poza górnikami Barbórkę obchodzą także geolodzy i inne osoby wykonujące zawody związane z poszukiwaniem paliw kopalnych.

W tradycji górniczej Barbórka rozpoczyna się poranną uroczystą mszą w kościele lub w cechowni, przy figurze św. Barbary. Następnie orkiestra górnicza maszeruje grając m.in. swój hymn w osiedlach zamieszkałych przez górników i ich rodziny (*np. familok*) oraz pod domami dyrekcji. Odbywają się uroczyste akademie oraz spotkania. Z okazji tego dnia organizowane są również: koncerty, występy artystyczne, zabawy oraz bale, w których uczestniczą całe rodziny górnicze

DZIEŃ GÓRNIKA – określenie wprowadzone po II wojnie światowej – nazwa świecka.

KARCZMA PIWNA (*górnicza*) - imprezy pod tą nazwą zaczęto organizować w latach 80., krótko po stanie wojennym i od samego początku nazywano je "tradycyjnymi". Ale tradycja mogła mieć swój rodowód w Komitecie wojewódzkim PZPR w Katowicach. Pod koniec epoki Edwarda Gierka przyjęto tam nową politykę wdrażania ideologii w życie społeczeństwa województwa katowickiego

HUTNICTWO Gałąź przemysłu zajmująca się wytopianiem metali i ich stopów z rud z domieszką złomu oraz ich obróbką plastyczną na półprodukty i wyroby gotowe. Nauką traktującą o hutnictwie jest metalurgia. 4 maja, w dniu św. Floriana, patrona hutników i strażaków, obchodzony jest Dzień Hutnika.

Obecnie pełny cykl technologiczny produkcji żelaza i stali prowadzony jest jedynie w Hucie Katowice i w Hucie Bobrek. Pozostałe huty są hutami przerobczymi (przetwarzają stal otrzymywaną w innych hutach), zmieniły częściowo profil działalności lub zostały zlikwidowane.

DZIEŃ HUTNIKA Obchodzony 5 maja św. Florian jest patronem wykonawców zawodów wiążących się z ogniem: strażaków, hutników i koksowników, kominarzy, garncarzy, piekarzy

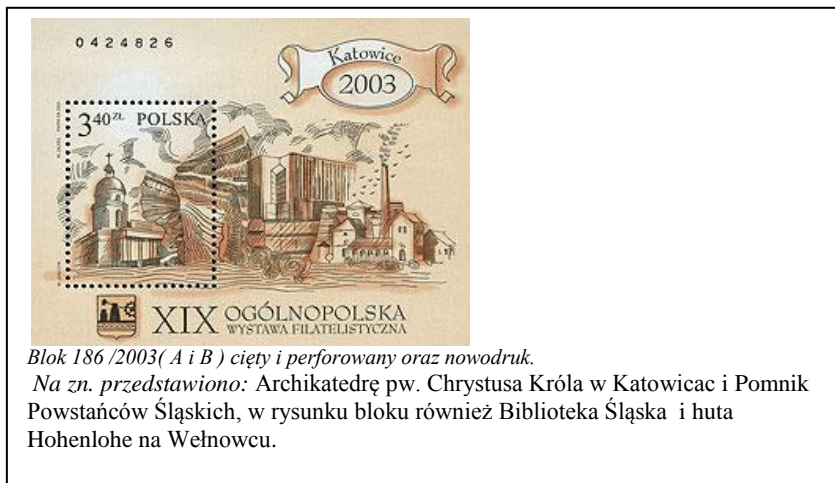

KATOWICE (1953–1956 Stalinogród) – miasto na prawach powiatu w południowej Polsce, siedziba władz województwa śląskiego. Jeden z głównych ośrodków Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego i największe pod względem ludności miasto konurbacji górnośląskiej.

Początki Katowic sięgają XVI wieku, kiedy były ośrodkiem rolniczym i kuźniczym, a ich gwałtowny rozwój został zapoczątkowany w połowie XIX wieku wraz z rozwojem przemysłu i doprowadzeniem do miasta linii kolejowej. Prawa miejskie Katowice uzyskały 11 września 1865 roku, po czym rozwijały się w szybkim tempie. Z liczbą 298 111 mieszkańców w 2016 są 10. miastem w kraju pod względem liczby ludności i 12. pod względem powierzchni, mając prawie 165 km².

2010.09.11.Katowice 1
145-lecie nadania praw miejskich

Blok 186 /2003(A i B) cięty i perforowany oraz nowodruk.
Na zn. przedstawiono: Archikatedrę pw. Chrystusa Króla w Katowicach i Pomnik Powstańców Śląskich, w rysunku bloku również Biblioteka Śląska i huta Hohenlohe na Welnowcu.

HERB Miasta Katowice składa się: ze złotego tła, z czarnego urządzenia kuźniczego umocowanego na drewnianym stelażu symbolizującym przez brązową belkę drewnianą, pod nią zlokalizowane jest błękitnej barwy pole symbolizujące wodę napędzającą urządzenie kuźnicze. Młot mechaniczny składa się: z kowadła, młota kuźniczego napędzanego kołem zębatym, współosiowo połączonym wałem z kołem wodnym (kołem podsiębiernym). Herb ten wywodzi się od dawnego godła wójtowskiego i po pewnych zmianach został zatwierdzony przez MSW w 1937. W 2004 herb przeszedł drobne poprawki: nastąpiła zmiana koloru belki z czerwonego na brązowy.

GMACH SEJMU ŚLĄSKIEGO –(zn nr 297/1937) - zabytkowy budynek znajdujący się w

Zn. nr 297/1937r. Różne widoki. Urząd Wojewódzki w Katowicach

centrum Katowic, przy ulicy Jagiellońskiej 25. Wybudowany w stylu modernistycznym. W okresie międzywojennym jeden z największych budynków administracyjnych w Polsce. Jego sala sejmowa była wzorcem dla sali Sejmu II RP. Obecnie siedziba śląskiego Urzędu Marszałkowskiego i Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Do wybuchu II wojny światowej w gmachu Sejmu Śląskiego mieściło się również (w założeniu tymczasowo), powstałe w 1929 r., Muzeum Śląskie, Ogólna powierzchnia zabudowana budynku wynosi ok. 6 550 m². Obiekt zawiera 634 pomieszczenia o łącznej kubaturze 161 474 m³. W momencie oddania do użytku był największym budynkiem biurowym w Polsce. Z dniem 18 sierpnia 1978 r. gmach został wpisany do rejestru zabytków 22 października 2012 roku gmach został uznany za Pomnik historii.

Budynek ma łącznie siedem kondygnacji: pięć nadziemnych oraz dwa piętra podziemne. Znajduje się w nim 1300 okien. Łączna długość korytarzy wynosi ponad 6 km. Do ciekawszych pomieszczeń gmachu należą: Sala Sejmowa, Marmurowa, Boazeryjna, Skarbiec, Tunele, Schron, Windy tzw. WINDA PACIORKOWA” (inna nazwa: dźwig okrężny). Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego uznany za pomnik historii 22 października 2012 r. w „Uznaje się za pomnik historii „Katowice – Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego”. Obszar pomnika historii „Katowice – Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego” obejmuje budynek wraz z historycznym wystrojem i wyposażeniem oraz najbliższe jego otoczenie

PAŁAC MŁODZIEŻY im. prof. Aleksandra Kamińskiego w Katowicach Z inicjatywą budowy Pałacu Młodzieży wystąpił w 1947 roku wojewoda śląsko-dąbrowski, gen. Aleksander Zawadzki. Zespół Pałacu Młodzieży wpisano do rejestru zabytków 13 kwietnia 2010 granice ochrony obejmują: budynek dyrekcji, budynek dydaktyczny, pływalnię z budynkiem zaplecza,

Zn. nr 1059/1960. Historyczne miasta polskie Katowice. Pałac Młodzieży w Katowicach,

budynek administracyjny, salę gimnastyczną z łącznikiem, teatr z zapleczem, rozdzielnię elektryczną, ogrodzenie oraz dom przy ul. Żwirki i Wigury 32 W budynku mieści się m.in. zmodernizowana sala teatralno - kinowa mieszcząca 430 miejsc, basen pływacki o długości 25 metrów, sala gimnastyczna (do gimnastyki sportowej), strzelnica sportowa, sala szermierki i judo, dwie sale wystawiennicze (sala Marmurowa oraz galeria Akwarela), sala koncertowa, sala audiowizualna dla 90 osób, 2 sale baletowe oraz kilkanaście specjalistycznych pracowni dydaktycznych, umożliwiających zajęcia laboratoryjno – warsztatowe z fizyki, chemii, biologii i edukacji ekologicznej, pracownie: modelarstwa lotniczego, ceramiki, rzeźby, witrażu, malarstwa, grafiki, informatyczna z elementami robotyki, sale do zajęć grafiki komputerowej i animacji oraz dziennikarstwa.

TEATR ŚLĄSKI im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach – teatr, instytucja kultury województwa śląskiego, istniejąca od 1907 roku w jest największą sceną dramatyczną Górnego Śląska). We wrześniu 1936 teatr otrzymuje nazwę Teatr im Stanisława Wyspiańskiego, co uczczono w dniu 17 września premierą WYZWOLENIA tegoż autora

Zn. nr 4062/2005r. Miasta polskie Katowice Budynek Teatru Śląskiego im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach.

Zn nr 4182/07r. 100-lecie Teatru w Katowicach Na zn przedstawiono fragment przedwojennej inscenizacji "Wesela".
Datownik do stemplowania kopert FDC:
2007.10.05. Katowice 1
100-lecie Teatru w Katowicach Teatr Śląski

Datownik okolicznościowy
02.10.2007. Katowice 1
100 lat Teatru w Katowicach

Na czterech scenach (Dużej, Kameralnej, w Małarni i w Galerii) prezentuje dorobek polskiej i światowej literatury, zarówno klasycznej, jak i współczesnej. Teatr Śląski stara się spełniać rolę sceny narodowej na Śląsku. Swoje prapremiery miały tu dramaty napisane w dialekcie śląskim ora adaptacje ważnych dla Śląska i regionalnej tożsamości tekstów Budynek teatru w stylu neoklasycystycznym zaprojektował rządowy mistrz budowlany autor projektów opery w Kolonii i teatrów w Barmen, Dürrn oraz Bochum. Budowę teatru rozpoczęto w 1905, a oddano do użytku w 1907, jako teatr niemiecki, w którym znajdowało się aż 800 miejsc dla widzów. Od początku swojego istnienia budynek mieści się na katowickim rynku. Szczyt fasady budynku ozdobiono płaskorzeźbami umieszczonymi po obu stronach tympanonu. Duża Scena – mieści na widowni 447 osób. Każdego miesiąca, w jeden poniedziałek, swoje przedstawienia pokazuje tu gościnnie Opera Śląska w Bytomiu (kontynuując w ten sposób przedwojenne tradycje sceny operowej w Teatrze)

KOPALNIA WĘGLA KAMIENNEGO „KATOWICE” nieczynna kopalnia znajdująca się w centrum Katowic, w dzielnicy Bogucice, działająca w latach 1823–1999.

1988.12.04. Katowice 1:
165 lat kopalni Węgla
Kamiennego "Katowice".

Do 1936 roku nosiła nazwę „Ferdynand”. W lipcu 1999 zakończono eksploatację po 176 latach działalności kopalni. Przez ten okres wydobyto ponad 120 milionów ton węgla. W 2001 roku zlikwidowano 86 obiektów powierzchniowych. Z obiektów powierzchniowych pozostały, przedstawiające w większości dużą wartość historyczną i zabytkową: wieża szybu *Warszawa II*, nadszybie szybu *Bartosz*, maszynownia szybu *Bartosz* (z zachowaną maszyną parową), maszynownia szybu *Warszawa I*, łącznia główna *1000*, wieża ciśnień, cztery familoki pokopalniane

NARODOWA ORKIESTRA SYMFONICZNA POLSKIEGO RADIA (Obiekt znajdujący się na dawnych terenach Kopalni Katowice) powstała w 1935 w Warszawie jako **Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia**. Zespół utworzył i prowadził do 1939 Grzegorz Fitelberg. Po wojnie, w marcu 1945 orkiestra została reaktywowana w Katowicach przez Witolda Rowickiego.

W roku 1947 dyrekcję artystyczną objął ponownie Grzegorz Fitelberg a zespół przyjął nazwę **Wielka Orkiestra Symfoniczna**

Polskiego Radia. Dawniej siedziba orkiestry mieściła się w Centrum Kultury Katowice im. Krystyny Bochenek, przy placu Sejmu Śląskiego 2.

Od 1 października 2014 NOSPR urzęduje w nowym budynku przy placu Wojciecha Kilara, powstałym kosztem 305 mln zł (w tym dotacja z UE 146 mln zł). Nowa siedziba mieści dwie sale koncertowe: wielką na 1,8 tys. miejsc oraz kameralną dla 300 osób. W 2014 wysłuchało tu koncertów 152 tys. 219 osób. Budowla powstała na terenach przemysłowych, należących niegdyś do Kopalni Węgla Kamiennego „Katowice” Autorem projektu jest Tomasz Konior z zespołem, akustykę Wielkiej Sali Koncertowej zaprojektował Yasuhisa Toyota z przedsiębiorstwa Nagata Acoustics. Budowa rozpoczęła się w 2012 roku.

Docelowo gmach NOSPR wraz z nową siedzibą Muzeum Śląskiego

oraz Międzynarodowym Centrum Kongresowym mają utworzyć „Strefę Kultury”. Obecnie teren kopalni wraz z odnowionymi zabytkowymi obiektami stanowi katowicką „Strefę Kultury”, w której wybudowano nową siedzibę Muzeum Śląskiego, siedzibę Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia oraz Międzynarodowe Centrum Kongresowe

SPODEK – hala widowiskowo-sportowa, zlokalizowana w Katowicach przy Alei Wojciecha Korfatego 35, stanowiąca własność miasta Katowice. Została wybudowana pod nazwą Wojewódzka Hala Widowiskowo-Sportowa w Katowicach, pod którą jest znana w literaturze architektonicznej i pod którą funkcjonowała do 1997.

Cp nr 513/1972 Mistrzostwa Europy w zapasach, Katowice . Ilustr. karty: hala widowiskowo-sportowa tzw. „Spodek” w Katowicach.

Pierwsze prace budowlane rozpoczęły się w 1964, W 1969 oddany do użytkowania został pierwszy budynek kompleksu – przylegająca do Spodka **hala lodowa**. Całość obiektu ukończono wiosną 1971, a oficjalnie oddano do użytku 9 maja 1971. Jest to jeden z pierwszych w skali światowej obiektów dachem zrealizowanych w koncepcji tensegrity. Hala główna z zewnątrz kształtem przypomina nieco latający spodek (tzw. *UFO*), co wynikało z połączenia dwóch podstawowych funkcji planowanych dla tego obiektu: hali sportowej i hali widowiskowej. Obiekt ten w ostatnich latach był areną zmagani sportowych w dyscyplinach

- Mistrzostwa Świata w Piłce Siatkowej Mężczyzn 2014
- Mistrzostwa Europy w Piłce Ręcznej Mężczyzn 2016
- Mistrzostwa Świata w Hokeju na Lodzie 2016, I Dywizja, grupa A

Widownia maksymalna pojemność trybun – 11 500;

MUZEUM ŚLĄSKIE- w Katowicach (Obiekt znajdujący się na dawnych terenach Kopalni Katowice). Jeden z kilku obiektów, który mogli zwiedzić uczestnicy Finału Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego w 2017 roku.

Zostało powołane do życia uchwałą Sejmu Śląskiego z 23 stycznia 1929 i działało do wybuchu II wojny światowej w 1939. Restytuowane w 1984, w 2006 wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów. W 2015 instytucja uzyskała swoją nową, docelową siedzibę w nowoczesnym kompleksie gmachów. 26 czerwca 2015 roku – otwarcie nowej siedziby dla zwiedzających. Główną częścią kompleksu architektonicznego Muzeum Śląskiego stanowi siedmiokondygnacyjny budynek, w którym aż 3 poziomy znajdują się pod ziemią.

Do najcenniejszych zbiorów Muzeum Śląskiego należą kolekcje: malarstwa polskiego sprzed i po 1945 roku (*w której znajdują się prace m.in. Józefa Chelmońskiego, Artura Grottgera, Tadeusza Makowskiego, Jacka Malczewskiego, Jana Matejki, Józefa Mehoffera i Stanisława Wyspiańskiego*). Nowy kompleks budynków Muzeum Śląskiego wraz z innymi powstającymi tutaj

instytucjami tworzy Strefę Kultury nowe centrum życia kulturalnego miasta Muzeum Śląskie może pochwalić się zbiorem ponad 118 tys. eksponatów z różnych dziedzin sztuki, a także archeologii, etnografii, historii, fotografii, plastyki nieprofesjonalnej.

Wystawy stałe prezentowane w Muzeum Śląskim Galeria sztuki polskiej 1800–1945

- Galeria sztuki polskiej po 1945 roku
- Światło historii. Górny Śląsk na przestrzeni dziejów
- Galeria Sztuki Sakralnej
- Laboratorium przestrzeni teatralnych. Przeszłość w teraźniejszości
- Na tropie Tomka
- Wystawa przemysłu śląskiego

1719/68
Malarstwo polskie
"Żydówka z cytrynami"
Obraz Aleksander
Gieryski

2036/1972.
Dzień Znaczka- malarstwo
polskie. Obraz Jana
Matejki tytuł: Ostafi
Daszkiewicz

Obrazy z kolekcji Muzeum Śląskiego

HUTA METALI NIEŻELAZNYCH – huta Szopienice istniejąca od 1834 w katowickiej dzielnicy Szopienice. Od 1834r huta cynku „Wilhelmina”, największa wówczas na Śląsku, przekształcona po odbudowie w 1945 r w Zakłady Cynkowe „Szopienice” a następnie Hutę Metali Nieżelaznych Była jednym z największych w Polsce producentów wyrobów

walcowanych z miedzi i mosiądzu - taśm, blach, krążków oraz rurek cienkościennych. W 2008 została postawiona w stan likwidacji HMN Szopienice była największym polskim producentem wyrobów walcowanych z miedzi i mosiądzu, w tym taśm, blach, bloków, płyt, krążków oraz rurek cienkościennych z miedzi i jej stopów.

Cp.866/1984r. 150 lat Huty Metali Nieżelaznych
"Szopienice". Ilustr: widok huty i napis informacyjny

zn. nr 4535/2014r.
Historia polskiej fotografii.
Szopienice. Huta cynkowa.

Obiekty zabytkowe

Na terenach huty znajdują się obiekty nieruchome, objęte ochroną konserwatorską. Kilkanaście obiektów wpisanych zostało do rejestru zabytków. **Izba Tradycji Hutniczych Huty Metali Nieżelaznych**

"Szopienice" S.A. w Katowicach mieści się w dawnym laboratorium huty "Bernhardi", w dzielnicy Katowic Szopienice-Burowiec. W placówce zgromadzono wiele eksponatów obrazujących historię hutnictwa cynku. Izba powstała w 1984 roku, a od listopada 2004 jest również siedzibą Stowarzyszenia na rzecz powstania Muzeum Hutnictwa Cynku.

KOPALNIA KLEOFAS zlikwidowana kopalnia węgla kamiennego, działająca od 1845 do listopada 2004 roku' znajdująca się w Katowicach, w dzielnicy Osiedle Witosza (dawniej na terenie Załęża).

W kopalni miała miejsce jedna z większych katastrof- pożarów w polskim górnictwie w nocy z 3 na 4 marca 1896 roku. W wyniku pożaru zginęło 105 górników. Podczas pogrzebu, odbywającego się na bogucickim cmentarzu, ks. Ludwik Skowronek w imieniu wiernych z Załęża ślubował wystawienie w Załężu kościoła wotywnego pod wezwaniem św. Józefa – patrona dobrej śmierci. Ślubowanie zostało wypełnione

– kościół powstał w latach 1898-1900.

Decyzję o likwidacji kopalni podjęto 4 marca 2004 roku,

głównie ze względu na duże zagrożenie tąpnięciami, a także z przyczyn ekonomicznych.

Wydobycie zakończono w listopadzie 2004 roku Na terenie kopalni znajdują się obiekty, objęte ochroną konserwatorską, będące świadectwem kultury materialnej. Ochroną konserwatorską objęto także zabudowania kopalni szyby wentylacyjne wschodnie I i II. Dawna wieża wyciągowa Szybu Wschodniego II została wpisana do rejestru zabytków

Zn. nr 4536 /2014r.
Historia polskiej fotografii Kleofas,
Kopalnia węgla,

30.09.2004 Katowice I
Katowice-Kleofas

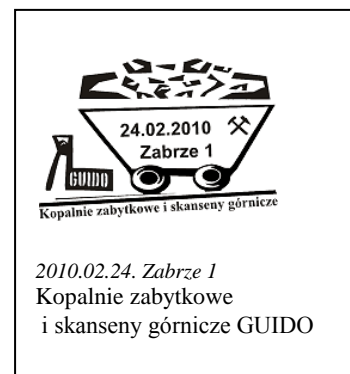
ZABRZE - miasto na prawach powiatu. Piąte pod względem ilości mieszkańców miast woj. śląskiego. Prawa miejskie, 1 października 1922r. Zabrze nazywane jest miastem nauki, kultury, sportu i medycyny. Wizerunek miasta medycyny wpisała się postać prof. Zbigniewa Religi, który rozślawił miasto w świecie. Założone przez niego Śląskie Centrum Chorób Serca, kierowane obecnie przez prof. Mariana Zembalę, należy do wiodących w Europie ośrodków kardiologii i transplantologii, podobnie jak w dziedzinie naukowo-badawczej Fundacja Rozwoju Kardiologii. Od 1925 roku misję opieki nad chorymi realizuje Zakon Kamilianów. Rada Miasta uchwaliła, że patronem miasta jest święty Kamil – patron chorych i szpitali. 1985 – pierwsza w Polsce udana operacja przeszczepu serca, dokonana pod kierunkiem prof. Zbigniewa Religi

DOM MUZYKI I TAŃCA w Zabrzu to hala widowiskowo-rozrywkowa, wzniesiona w 1959 r. w Zabrzu, wg projektu architektów Zygmunta Majerskiego i Juliana Duchowicza. Miejsce licznych imprez rozrywkowych o charakterze lokalnym i ogólnopolskim. Jedną z czołowych sal w Polsce pod względem wielkości (2100 miejsc siedzących), o bardzo dobrych parametrach akustycznych i możliwościach technicznych. **Koncerty "Serce za serce"** organizowane są od 1992 r. w Domu Muzyki Tańca w Zabrzu. Ostatni odbył się 17 listopada 2017 odbył się 26 Koncert "Serce za serce"

Zabrze niegdyś postrzegane jako przemysłowe, obecnie staje się miastem usług i turystyki przemysłowej. Od paru lat miasto konsekwentnie rozwija się w kierunku turystyki dziedzictwa przemysłowego. Przez Zabrze biegnie Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, który obejmuje: Kopalnię Guido, Sztolnię Królowa Luiza, budynek Muzeum Górnictwa Węglowego oraz Szyb „Maciej”

KOPALNIA GUIDO to unikatowa na skalę europejską, założona w 1855 r. kopalnia, która po zakończeniu eksploatacji pełniła funkcję węzła odwadniającego i kopalnię doświadczalną.

W 1982r. na terenie dawnej kopalni uruchomiono skansen, który działał do 1996r. W czerwcu 2007 r. wznowiono ruch turystyczny. Po otwarciu poziomu 320 kopalnia składa się z dwóch poziomów o odmiennym charakterze ekspozycji. Do podziemi możemy zjechać na poziom 170, 320 lub 355 m. **Poziom 170 m**, zwany także poziomem świętej Barbary, koncentruje się na trudzie pracy w kopalni z początku XX wieku – okresu mechanizacji, postępu technologicznego, ale także okresie najsilniejszego kultu św. Barbary w górnośląskim górnictwie. To bowiem patronka górników jest postacią najważniejszą w tej części kopalni. **Poziom 320 m** to dwudziestowieczna kopalnia w pełnej okazałości. **Trasa liczy ok. 2,5 km** i pozwala doświadczyć realiów pracy górniczej. Najnowsza propozycja zwiedzania to wyprawa na poziom 355. To zupełnie nowa, niedostępna do tej pory część zabytkowej Kopalni Guido. Stanowi on obszar ściany wydobywczej nr 4, eksploatowanej w celach szkoleniowo-badawczych w drugiej połowie XX wieku. Wyprawa na **poziom 355** to górnicza szczyta w pełnym ekwipunku. Trasa dla osób przygotowanych na spory wysiłek i solidną porcję wrażeń. Jest to kolejna po poziomie 320, najgłębiej położona trasa turystyczna w kopalni węgla kamiennego w Europie. Oprócz zwiedzania Kopalnia zapewnia również doznania artystyczne. Na **poziomie 320** powstała strefa biznesu, kultury i rozrywki, zwana Strefą K8 – są to cztery potężne komory górnicze, w których mieści się sala koncertowa, sala bankietowa i sala konferencyjna, a także najgłębiej położony pub na świecie. **Kopalnia Guido** znajduje się na **Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego**.

KOPALNIA KRÓLOWA LUIZA W ZABRZU Założona w 1791 roku kopalnia „Królowa Luiza” to jedna z najstarszych i największych górnośląskich kopalni węgla kamiennego. Była jedną z dwóch pierwszych na Śląsku kopalni państwowych, a jej początki sięgają ostatniej dekady XVIII wieku. To właśnie w „Królowej Luizie” zamontowano bowiem w 1795 roku jedną z pierwszych w górnictwie węglowym maszyn parowych. Również tutaj po raz pierwszy wprowadzono wodny transport urobku korzystając ze spławnej Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej. Ostatnia tona węgla wyjechała tu pod koniec marca 1998 roku, zamykając ponad dwuwiekową historię tego zakładu.

Dwie udostępnione dla turystów ściany wydobywcze – **strugowa i kombajnowa** - rozciągają się na długości ponad 80 metrów i w całości zabezpieczone są hydraulicznymi sekcjami ścianowymi. Potężne siłowniki służą na tym odcinku jako wsparcie dla rąk. Kopalnia prezentuje oblicze górnictwa z **lat 70-tych XX wieku**. Trasa wypełniona jest zarówno multimediami, jak i działającymi maszynami górniczymi, które zaskoczą odwiedzających swoim kształtem i zasadą działania. Olbrzymia piła do podcinania pokładu węglowego zwana wrębiarką, kombajn jednobębnowy czy strug ścianowy wywołują emocje nie tylko u pasjonatów surowego industrialu. Jedną z największych atrakcji zwiedzania podziemi „Królowej Luizy”

Cp 1492/2009r. Kopalnie zabytkowe i skanseny górnicze. „Królowa Luiza”
Zn. fragment wyciągowej maszyny parowej.
ilustracja :zdjęcie chodnika podziemnego z wózkiem węglowym, fragment maszyny parowej, oraz wózek ze znakiem Poczty Polskiej i napisem „Początek polskiej pocztowni”

jest przejazd górniczą kolejką KARLIK, dzięki której można poczuć się jak hajer jadący na szychcie. Łaźnia Łańcuskowa Kopalni „Królowa Luiza” została wybudowana w 1890 roku i była pierwszym tego typu obiektem na Górnym Śląsku. Budynek służył górnikom jako zaplecze socjalne w postaci łaźni i szatni z charakterystycznymi hakami na łańcuchach, na których zostawiano odzież oraz rzeczy osobiste.

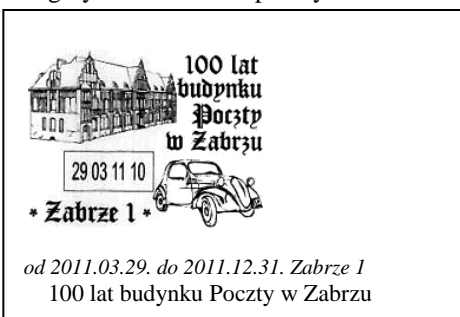
Parowa maszyna wyciągowa znajdująca się na terenie kopalni „Królowa Luiza” jest jednym ze szczytowych osiągnięć technologicznych swojej epoki. Jest to urządzenie w układzie bliźniaczym o mocy 2000 KM, wyprodukowane w 1915 r.

w Eisenhütte Prinz Rudolffh w niemieckim Dülmen. Maszyna jeszcze do 1990 r. obsługiwała szyb „Carnall” o głębokości 503 m. Udało się ją zachować do dziś w stanie czynnym.

Przy ładnej pogodzie możliwe jest także wejście na 31-metrową wieżę wyciągową szybu "Carnall", z której rozpościera się piękna panorama Górnego Śląska. Z tej wysokości można policzyć wieże szybowe okolicznych kopalń - mimo upływu czasu na Śląsku ciągle funkcjonują czynne zakłady górnicze **Kopalnia Królowa Luiza** znajduje się na **Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego**

GMACH POCZTY W ZABRZU 100-lecie istnienia

w dniu 29 marca 2011 roku odbyły się uroczystości z okazji stulecia istnienia urzędu pocztowego w Zabrze. dawny gmach poczty cesarskiej wzniesiony w latach 1909-1911. Monumentalny, murowany, zdobiony szczytami o falistej linii w stylu neogotyckim. Historia poczty zabrzańskiej sięga roku 1845, kiedy uruchomiono wagon pocztowy obsługujący wszystkie miejscowości na trasie Wrocław - Gliwice– Mysłowice. Od 1 lipca 1851 roku

utworzono w Zabrze dworcową ekspedycję pocztową, która mieściła się przy obecnej ulicy 3 Maja 10. Z czasem budynek okazał się zbyt ciasny, dlatego władze zdecydowały o budowie nowej siedziby poczty, naprzeciwko dworca kolejowego. Prace nad nową siedzibą rozpoczęto 14 czerwca 1909 roku od wyburzenia starych budynków. Gmach poczty oddano do użytku 18 marca 1911 roku. Uroczyste rozpoczęcie działalności cesarskiej poczty w Zabrze odbyło się 29 marca 1911 r. W głównej sali było osiem okienek i automaty ze znaczkami i kartkami. Do dyspozycji było 110 skrzytek pocztowych.

W trakcie walk o Zabrze w styczniu 1945 r. budynek poczty został poważnie uszkodzony. Dział odbioru i nadawania przesyłek otwarto 1 kwietnia 1945 r., kiedy

to poczta wznowiła swą działalność.

SZYB MACIEJ- Zabrze to zespół obiektów i urządzeń dawnej Kopalni Concordia, pierwszej prywatnej, zabrzańskiej

kopalni węgla kamiennego, która wydobycie rozpoczęła w 1843r. To także nazwa wydrążonego do głębokości 198 m, na początku XX w. szybu, którego pierwotna nazwa brzmiała West Schacht. Szyb Maciej umożliwił znaczne rozszerzenie pola eksploatacji Kopalni Concordia w kierunku zachodnim od głównego szybu wydobywczego, położonego niegdyś w centrum dzisiejszego Zabrza. Gdy wyczerpały się tam złoża węgla kompleks stał się własnością Przedsiębiorstwa Górniczego Demex. Nowi właściciele zlikwidowali podziemną część, a sam szyb został przekształcony w podziemne ujęcie wody. (pochodzi z pokładów triasu, ma wyjątkowe walory smakowe i stałą temperaturę 80C). Dzięki rewitalizacji i konserwacji zabytkowych budynków, dzisiaj Szyb Maciej wygląda tak, jak w czasach największej świetności. Z platformy widokowej 30- metrowej wieży rozpościera się piękna panorama okolic Zabrza i Gliwic. Także na historyczną Radiostację Gliwice

MIĘDZYNARODOWE TARGI DZIEDZICTWA PRZEMYSŁOWEGO I TURYSTYKI PODZIEMNEJ. Zabrze
Impreza odbywająca się od kilkunastu lat. W dniach 12-13 kwietnia 2018 r. odbędzie się jubileuszowa - dziesiąta.

Główną punktem jest konferencja poświęcona turystyce dziedzictwa przemysłowego. Imprezą towarzyszącą są Międzynarodowe Targi Dziedzictwa Przemysłowego I Turystyki Podziemnej

Do udziału w targach zapraszani są przedstawiciele instytucji i obiektów dziedzictwa przemysłowego, kopalń udostępnionych do zwiedzania przez turystów, szlaków turystyki poprzemysłowej, browarów otwartych dla ruchu turystycznego, winnic i winiarni, szlaków rękodzieła artystycznego, podziemnych tras turystycznych, fortyfikacji, przedstawiciele miast i regionów, wydawnictw turystycznych.

Dla odwiedzających organizowane są liczne konkursy i atrakcje, degustacje regionalnych specjalów, występy muzyczne, warsztaty rzemieślnicze oraz warsztaty edukacyjne

Na datowniku przedstawiono Wyciek Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej w centrum Zabrza

Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna – sztolnia wodna, a jednocześnie podziemny kanał wodny wybudowany w latach 1800 do 1869. Jedna z najdłuższych sztolni dziedzicznych w Europie, a jednocześnie najdłuższa budowla hydrotechniczna w europejskim górnictwie węglowym.

Inicjatorem budowy i projektantem był Friedrich Wilhelm von Reden . Projekt wzorowany był na podobnych rozwiązaniach, istniejących w kopalniach angielskich i węgierskich.

CHORZÓW. Początki osadnictwa

Miasto składa się z kilku dzielnic mających odrębną historię. Najstarszą z nich jest Chorzów Stary, dawniej wieś Chorzów. Pierwsza potwierdzona wzmianka o wsi pochodzi z 1136r. r. Wieś lokowano w 1257 r. na mocy aktu lokacji wystawionego przez księcia Władysława opolskiego. Dokument zezwalał zakonowi bożogrobców miechowickich na lokację wsi na prawie niemieckim. Bożogrobcy wybudowali kaplicę i szpital (przeniesiony w 1299 r. do sąsiedniego Bytomia). W pobliżu wsi przebiegał w tym czasie ważny szlak handlowy prowadzący z Wrocławia przez Bytom do Krakowa. Na przełomie XV i XVI w. wybudowano pierwszy kościół murowany: pod wezwaniem św. Marii Magdaleny. Od XVI w. na terenach wsi wydobywano rudy srebra, ołowiu i żelaza, ale przełomem był rok 1787, gdy miejscowy proboszcz Ludwik Bojarski odkrył pokłady węgla kamiennego. Wybudowano kopalnię Fürstine Hedwige (pol. Księżna Jadwiga) będącą własnością parafii. 15 stycznia 1788 roku kopalnie wizytują Fryderyk , hrabia Reden oraz przysięgli górnicy Salomon Isaac. Po tej i następnych wizytach zapada decyzja o eksploatacji złoża. Ponieważ tereny były własnością klasztorną, poprzez intrygę i nacisk na prepozyta klasztoru dochodzi do odkupienia terenu z kwotą 30 - 50 talarów. W 1810 r. na mocy zarządzenia Fryderyka Wilhelma III majątek klasztorny stał się własnością państwa pruskiego. Do dnia dzisiejszego ze wsi Chorzów zachował się jedynie częściowo XIII-wieczny wiejski układ ulic i kilkanaście budynków charakterystycznej zagrody wiejskiej (przy placu św. Jana).

Powstanie Królewskiej Huty

Zalążkiem miasta była osada, koncentrująca się wokół założonej w 1799 roku z inicjatywy hrabiego Fryderyka Redena Königshütte (pol. Huta Królewska), późniejsza Huta Kościuszko). Do dzisiaj zachowało się 11 domów z datowanego na ok. 1800 r. osiedla robotniczego przy obecnej ulicy Kalidego. W latach 20. i 30. XIX w. na terenie obecnego miasta powstały kolejne kolonie robotnicze. Prywatna kolonia Erdmanswille, założona przez przedsiębiorcę Erdemanna Sarganka w miejscu i okolicy obecnej ul. Wolności, głównego traktu handlowego, postrzeganego dziś jako centrum miasta, powstawała w latach 1826 - 1830 na terenie, który jeszcze do 1824 r. był lasem. Czynnikiem rozpraszającym w formowaniu się przyszłego układu urbanistycznego miasta była kopalnia węgla Król (niem. König), założona jeszcze w 1791 r. – późniejsza kopalnia Prezydent (zlikwidowana w 1993 r.).

Lata 1868-1918

Decyzję o nadaniu praw miejskich podjęto dopiero 17 lipca 1868 r. Na mocy aktu erekcyjnego króla pruskiego Wilhelma I połączono kolonie robotnicze i kilka gmin wiejskich w gminę miejską o nazwie: Stadt Königshütte (pol. Miasto Królewska Huta). Na początku XX w. Królewska Huta miała najwyższą gęstość zaludnienia na Górnym Śląsku. Status tzw. powiatu miejskiego) wiążący się z większą samodzielnością finansową gmina uzyskiwała na mocy rozporządzenia z 12 marca 1898 r., które wyłączyło miasto z powiatu bytomskiego. Miasto stało się w ten sposób pierwszym na Górnym Śląsku samodzielnym powiatem miejskim. W 1894 r. wybrukowanymi ulicami Chorzowa zaczęły kursować tramwaje. W 1898 r. uruchomiono elektrownię. Na przełomie XIX i XX w., w okresie największej świetności miasta, wybudowano szereg budynków użyteczności publicznej: m.in. neogotycki budynek poczty (1892), Hotel Graf Reden (1901 - obecnie Teatr Rozrywki) i Halę Targową 1905r.

Cp. 674 1977.05.20. 175-lecie Huty "Kościusko"
Zn. 1/ huta z pocz. XIX w. wg starego sztychu, 2/wielkie piece z 1802r.wg starego sztychu. Ilustr. Wielki piec

Zakład Huta Królewska nazwa na cześć króla pruskiego. Król Fryderyk Wilhelm III, który przeznaczył na budowę huty 40 tys. talarów. Jest jedną z najstarszych polskich hut żelaza. 1935 – następuje zmiana nazwy z Huta Królewska na Huta "Piłsudski" Po wojnie hutę nazwano imieniem Tadeusza Kościuszki. Obecnie zakład w stanie likwidacji

Okres międzywojenny

Po burzliwym okresie powstań śląskich, w 1922 r. miasto Königshütte przyłączono do Polski, nadając mu polską nazwę Królewska Huta. Stało się ono częścią województwa śląskiego. Nazwę Chorzów nadano miastu w 1934 r. przyłączając do miasta wieś Chorzów, a w 1937 roku Nowe Hajduki. W 1939 r. na mocy ustawy Sejmu Śląskiego częścią Chorzowa stała się także sąsiednia gmina Wielkie Hajduki (obecnie największa dzielnica miasta: Chorzów Batory). Królewska Huta była uzdrowiskiem.

PARK ŚLĄSKI- CHORZÓW do 2012: Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku im. gen. Jerzego Ziętką (WPKiW) – park miejski zajmujący powierzchnię 620 ha lub, według innego źródła, 520 ha. Jest to jeden z największych parków miejskich w Europie. Park nazywany jest zielonym płucami Górnego Śląska, stanowi też kulturalne centrum konurbacji górnośląskiej.

Cp 305/1966 Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku w Katowicach. znaczek: rzeźba w Parku. ilustr: Obiekty rozrywkowe w parku

W latach 50 i 60. w parku realizowano kolejne inwestycje: Stadion, Śląski Ogród Zoologiczny, Wesole Miasteczko, Planetarium. W 1957 uruchomiono ponad 5- kilometrową trasę kolejki wąskotorowej, a w 1967

kolejkę linową „Elka”. W 1962 działalność rozpoczął ośrodek PTTK, a rok później Ośrodek harcerski. W 1966 oddane do użytku zostało Kąpielisko Fala a w 1968 nastąpiło otwarcie Hali Wystaw Kapeluszy, Rosarium. W późniejszych latach utworzono jeszcze Górnośląski Park Etnograficzny (w 1975 r.), a w 2007 roku powstał Park Linowy „Palenisko”. Na skutek wymiany gruntów podczas budowy os. Tysiąclecia w Katowicach, obecnie Park Śląski w całości leży w granicach administracyjnych Chorzowa. Nie przynależy jednak do żadnej z jego dzielnic, co podkreśla jego regionalny charakter

KOLEJKA LINOWA ELKA. otwarta 7 września 1967r. Łączna długość trasy kolei w latach 1967-2007 wynosiła prawie 6 km. Trasa składała się z trzech odcinków, które połączone były w charakterystyczny trójkąt: Stadion Śląski – Śląskie Wesole Miasteczko, Śląskie Wesole Miasteczko – Planetarium Śląskie, Planetarium Śląskie - Stadion Śląski

Trasa współczesna Odbudowa kolei rozpoczęła się w 2012. Jej ponowne otwarcie, ale tylko na odcinku Śląskie Wesole Miasteczko – Stadion Śląski o długości -2210 m, odbyło się 8 września 201r. 3 Obecnie kolej wykorzystuje gondole i krzeselka.

PLANETARIUM ŚLĄSKIE -CHORZÓW– największe i najstarsze planetarium i obserwatorium astronomiczne w Polsce.

Największe i najstarsze planetarium i obserwatorium astronomiczne w Polsce. Zostało założone 4 grudnia 1955 roku. Budowę Planetarium Śląskiego im. Mikołaja Kopernika rozpoczęto z okazji Roku Kopernikowskiego jeszcze w 1953 roku. Zbudowano je na najwyższym wzniesieniu parku tzw. Górze Parkowej. Centralnym urządzeniem Planetarium Śląskiego jest potężny projektor, noszący również nazwę „planetarium” lub nazywany inaczej „UPP” (ang. *Universal Projection Planetarium*). Projektor został wyprodukowany przez zakłady *Zeissa* w Jenie. Waży on ponad 2 tony, natomiast wysokość przy pionowym ustawieniu wynosi 5 m. Odtwarza on wygląd nieba z dowolnego miejsca na Ziemi o dowolnej porze, naśladując rzeczywisty firmament. Ekranem projekcji jest największa w kraju kopuła o średnicy 23 metrów. Widownia może pomieścić 400 osób. W zespole budynków Planetarium Śląskiego znajduje się także obserwatorium astronomiczne (z największym w Polsce 30-centymetrowym refraktorem), kilkumetrowy zegar słoneczny, stacja klimatologiczna, stacja sejsmologiczna i pomnik Mikołaja Kopernika

STADION ŚLĄSKI-CHORZÓW Jeden z kilkunastu obiektów znajdujący się na terenie Parku Śląskiego. Plany budowy dużego obiektu sportowego w polskiej części Górnego Śląska z widownią na kilkadziesiąt tysięcy osób powstały już w latach międzywojennych. Ostatecznie decyzja o budowie Stadionu Śląskiego na terenie

o budowie Stadionu Śląskiego na terenie tworzonoego wówczas największego parku miejskiego w Europie (WPKiW) zapadła w 1950 podczas posiedzenia Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach. Obiekt został ukończony latem 1956. Jego oficjalna inauguracja miała miejsce w dniu 22 lipca 1956, przegranym 0:2 towarzyskim spotkaniem piłkarskim przeciwko NRD

W 1995 rozpoczęła się gruntowna przebudowa stadionu.

Po przebudowie stadion otwarto 1 października 2017. Posiada stałą bieżnię lekkoatletyczną pierwsi przetestowali go finiszujący na bieżni maratończycy imprezy PKO Silesia Marathon. W dniach 7 i 10 października 2017r. na stadionie odbyły się mecze piłkarskie turnieju eliminacyjnego do ME U-19 Polska - Białoruś i Białoruś - Irlandia Północna. W zapowiedziach dyrekcji obiektu istnieje możliwość przeprowadzenia zawodów żużlowych

Stadion miał też piękne karty historii. Rekord frekwencji padł 18 września 1963 podczas meczu Górnika Zabrze w eliminacjach Pucharu Europy Mistrzów Krajowych z Austrią Wiedeń (1:0). Obejrzało go 120 tysięcy ludzi. Takiej widowni już nigdy tu nie było. Najczęściej stadion kojarzony był z meczami piłkarskimi. Ale gościł też wielokrotnie m.in. żużlowców. To na chorzowskim torze 2 września 1973 tytuł indywidualnego mistrza świata wywalczył Jerzy Szczakiel. "Śląski" bywał również wielką sceną muzyczną. Koncertowały na nim m. in. zespoły AC/DC, Metallica, Genesis, Rolling Stones, Police, Red Hot Chili Peppers, Iron Maiden czy U2.

ŚLĄSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY-CHORZÓW. Jeden z kilkunastu obiektów znajdujący się na terenie Parku Śląskiego.

Śląski Ogród Zoologiczny – ogród zoologiczny położony na terenie Parku Śląskiego w Chorzowie. Obejmuje obszar o powierzchni 47,5 ha będąc tym samym trzecim, po ogrodach w Gdańsku-Oliwie i Poznaniu, pod względem powierzchni ogrodem zoologicznym w Polsce. Znajduje się w nim 2201 zwierząt, 280 gatunków.

Jego początki sięgają roku 1954, kiedy to zaczęto budować klatki dla zwierząt. Następnie zostały przeniesione do niego pierwsze gatunki zwierząt z zoo w Katowicach i Bytomiu. W roku 1975 zakończono budowę Kotliny Dinozaurów. Znajdują się tam betonowe rekonstrukcje szesnastu dinozaurów, których szczątki odnalazła polska grupa paleontologów na pustyni Gobi w latach 1963-1971.

Na terenie ogrodu działa Mini Zoo. Występują tam zwierzęta łagodniejsze, które można nakarmić oraz pogłaskać takie jak króliki, świnki morskie, kozy domowe czy owce domowe.

BYTOM

Początki Bytomia sięgają już XI w., gdy król Bolesław Chrobry na Wzgórzu Małgorzaty zbudował gród obronny. Od XII w. jest siedzibą kasztelanii, stał się ważnym ośrodkiem handlowym, rzemieślniczym i górniczym (kopalnie ołowiu i srebra). W okresie międzywojennym Bytom, jako jedyne miasto na terenie Niemiec, miał gimnazjum polskie

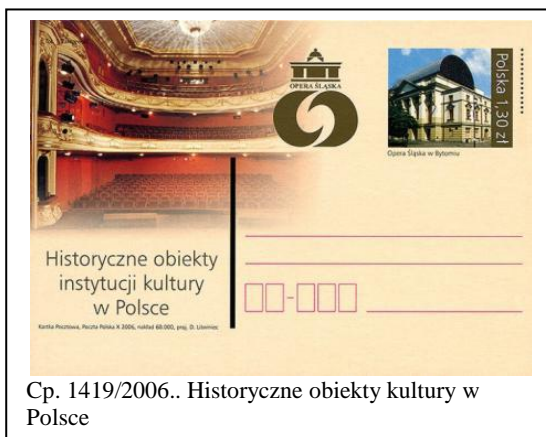
2014.10.03.
Bytom 2
Pokaz
Filatelistyczny
Muzeum
Górnoszląskie
Bytom 760
lat

Cp.1332/ 2004. 750-lecie praw miejskich Bytomia

W Bytomiu zachowany został układ urbanistyczny średniowiecznego miasta typowy dla ówczesnych miast europejskich, lokowanych na prawie niemieckim 2007 – Bytom wchodzi w skład Górnoszląskiego Związku Metropolitalnego.

OPERA ŚLĄSKA w Bytomiu. Siedzibą prawie od początku pozostaje gmach byłego Teatru Miejskiego, zbudowany w latach

Cp. 1419/2006.. Historyczne obiekty kultury w Polsce

1899-1901 według projektu berlińskiego architekta Alexandra Böhma, w stylu neoklasycystycznym. Za oficjalną datę utworzenia Opery Śląskiej w Bytomiu przyjmuje się dzień premiery *Halki* Stanisława Moniuszki (14 czerwca 1945 r.), którą wystawił zespół utworzony i kierowany przez artystę Adama Didura. Zrealizowano tutaj w ciągu istnienia sceny około 250 premier oper i baletów. Scena słynie również z koncertów galowych transmitowanych w radiu i telewizji. Od pierwszych lat prezentowane są także dzieła baletowe - właśnie na bytomskiej scenie odbyła się pierwsza w Polsce po roku 1945 premiera baletu *Pan Twardowski*. Opera Śląska w Bytomiu znana jest również poza granicami kraju. Gościła w Niemczech i we Włoszech, Holandii, Belgii i Danii, Francji, Hiszpanii, na Ukrainie i w Czechach. Jako jedyna scena operowa w Polsce odbyła dwukrotnie tournée po kontynencie amerykańskim. Zespół Opery Śląskiej wystawia także spektakle operowe na scenie Teatru Śląskiego im Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach

MUZEUM GÓRNOŚLĄSKIE - Bytom – muzeum będące samorządową instytucją kultury województwa śląskiego. Początki bytomskiego muzeum sięgają 1910. Dnia 10 maja 1946 w zorganizowano pierwszą wystawę poświęconą powstaniom śląskim. W 1950 placówka została upaństwowiona i przyjęła nazwę: Muzeum Górnoszląskie w Bytomiu. Zbiory Muzeum Górnoszląskiego to ok. milion eksponatów, a ich charakter ma bezpośredni wpływ na działalność placówki, która koncentruje się zarówno wokół problemów regionalnych, jak i ponadregionalnych. W muzeum funkcjonuje siedem działów merytorycznych: Archeologii, Etnografii, Historii, Historii i Kultury Lwowa oraz Kresów Południowo -Wschodnich, Przyrody i Sztuki oraz działy pomocnicze: Dział Promocji, Edukacji, Wydawniczy i Administracyjny. Muzeum posiada także specjalistyczną bibliotekę, w której zgromadzono ponad 50.000 woluminów. Muzeum zajmuje obecnie dwa budynki: wzniesiony w latach 1929–1930 dwuskrzydłowy gmach główny, mieszczący sale wystaw, magazyny, pracownie i biura oraz budynek (wraz z oficyną) byłego starostwa powiatu bytomskiego (gmach przy ul. W. Korfantego 34), pochodzący z lat 1899–1902 o interesującej neogotyckiej architekturze.

Galeria Malarstwa Polskiego to nazwa stałej wystawy Muzeum Górnoszląskiego w Bytomiu.

Galeria Malarstwa Polskiego obejmuje zespół obrazów od początku XIX wieku do końca lat czterdziestych XX wieku. Galeria pokazuje najcenniejsze i najciekawsze obrazy znajdujące się w bytomskiej kolekcji. Tworzona od 1945r. dysponuje wysoce reprezentatywnymi zbiorami malarstwa polskiego ostatnich dwóch stuleci. Dzieła, które zostały zaprezentowane na znakach pocztowych.

1797/1969
Malarstwo polskie
Olga Boznańska
"Portret dwóch
dziewcząt"

2041/1972
Dzień Znaczka
Malarstwo polskie
-"Rapsod"
Stanisław Wyspiański

1827/69
Polska rzeźba ludowa
Niewiasta płacząca

W muzeum funkcjonuje siedem działów merytorycznych: Archeologii, Etnografii, Historii, Historii i Kultury Lwowa oraz Kresów Południowo -Wschodnich, Przyrody i Sztuki oraz działy pomocnicze: Dział Promocji, Edukacji, Wydawniczy i Administracyjny.

Dzieła z kolekcji Muzeum Górnoszląskiego

TARNOWSKIE GÓRY

GALENA – minerał z gromady siarczków. Jest minerałem pospolitym i szeroko rozpowszechnionym, pod względem chemicznym. Nazwa pochodzi od łac. *galena* = ruda ołowiu.

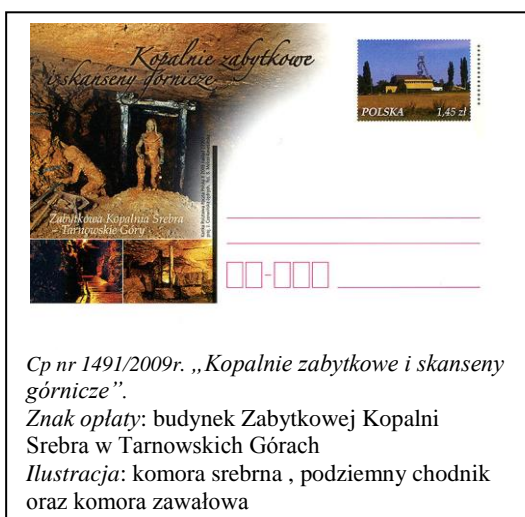
GWAREK – górnik wydobywający srebrnonośną galenę

TARNOWSKIE GÓRY– miasto na północnym krańcu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, historycznie na Górnym Śląsku. Tarnowskie Góry są największym pod względem liczby ludności miastem w Polsce, w którym władzę wykonawczą sprawuje burmistrz, a nie prezydent miasta

W 1526 r. Tarnowskie Góry otrzymały prawa miejskie. W połowie XV wieku Tarnowskie Góry były największym ośrodkiem górnictwa kruszcowego na Górnym Śląsku. Historia miasta jest związana z wydobywaniem rud srebra, ołowiu, a później również cynku. Według legendy, pierwszą bryłę kruszcu srebrnonośnego wyorał chłop Rybka ok. 1490 r., co w 1612 r. w swoim dziele *Officina ferraria* zanotował Walenty Rożdżeński następującymi słowami „Srebrny kruszec w Bytomiu, na górach wnet nastał, Iny zasię od kruszca w mili zalanego, Znaleziony przez chłopą Rybkę niejakię.” Od tego czasu na teren dzisiejszego miasta zaczęli przybywać osadnicy, powstawały pierwsze osady górnicze. W 1676 w mieście wybuchła zaraza, która ustąpiła po procesji błagalnej do Piekar.

W 1683 r. gościł Jan III Sobieski z Królową Marysieńką. Udając się na odsiecz wiedeńską, zatrzymał się w Siedlaczku - restauracji, która istnieje do dziś. Na cześć jego pobytu w mieście organizowana jest coroczna impreza Gwarki Tarnogórskie. W 1922 r. pomimo tego, że 85,17% mieszkańców miasta opowiedziało się w plebiscycie za Niemcami, miasto przeszło do Polski.

W 2017r. tarnogórska Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi została wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

ZABYTKOWA KOPALNIA SREBRA (dawniej *Zabytkowa Kopalnia Rud Srebrnonośnych, Królewska Kopalnia Fryderyk*, w to jedyna w Polsce podziemna trasa turystyczna umożliwiająca zwiedzanie podziemi dawnej kopalni kruszców srebrnonośnych, Od 2004 pomnik historii

Zabytkowa Kopalnia Srebra jest jedną z czterech Gwiazd Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Od 2014 roku obiekt dołączył do Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (ERIH) jako tak zwany Punkt Kotwiczny

SZTOLNIA CZARNEGO PSTRAĞA to 600-metrowy fragment najdłuższej w rejonie Tarnowskich Gór sztolni odwadniającej, należącej do założonej w 1784 roku kopalni rudy ołowiu-srebrnej Fryderyk. Podczas wycieczki, kilkadziesiąt metrów pod ziemią, turyści wsiadają do łodzi i w tajemniczej scenerii przy świetle migocących lamp przepływają odcinek 600 m. To najdłuższy w Polsce podziemny przepływ łodziami. Przewodnik odpychając łódki opowiada o historii tarnogórskiego górnictwa Sztolnię rozpoczęto drążyć 21 kwietnia 1821 roku. Część podziemną o długości 4568 m drążono jednocześnie z 14 przodków, udostępnionych wykopanymi w linii przebiegu sztolni szybikami. Ostatecznie dla celów wentylacji przodków zgłębiono wzdłuż trasy sztolni 25 szybików i dodatkowo 2 szyby odwadniające, na których zamontowano maszyny parowe o średnicach cylindrów 24 i 40 cali. Budowę sztolni zakończono w lipcu 1834 roku. Wody ze sztolni uchodzą do rzeki Dramy, dalej wpadają do Odry i kończą swój bieg w wodach Bałtyku. Znaczenie turystyczne. Sztolnię można zwiedzać od 1957 roku. Trasa turystyczna znajduje się pomiędzy szybami **Ewa** (1826) i **Sylwester** (1828). Podczas wycieczki, która odbywa się łodziami, można obserwować niewielkie, tworzące się współcześnie stalaktyty i oryginalne partie chodnika sztolniowego wykutego w skale dolomitowej. Zwiedzanie obiektu rozpoczyna się od zejścia krętymi schodami do podziemnej przystani znajdującej się w szybach „Ewa” lub „Sylwester” (ruch wahadłowy).

Kilkadziesiąt metrów pod ziemią turyści wsiadają do łodzi i w tajemniczej scenerii, przy świetle migocących lamp karbidowych przepływają odcinek 600 m. To najdłuższy w Polsce podziemny przepływ łodziami. Przewodnik odpychając łódki od ociosów opowiada o historii tarnogórskiego górnictwa

GWARKI TARNOGÓRSKIE-cykliczna impreza kulturalno-historyczna odbywająca się w Tarnowskich Górach, organizowana w pierwszej połowie września rok rocznie od 1957 roku (wyjątkiem są lata 1982 i 1983-

stan wojenny). Nazwa święta wywodzi się od górników wydobywających srebronośną galenę, zwanych gwarkami. W ramach obchodów Dni Gwarków organizowanych jest wiele imprez sportowych, kulturalnych i rozrywkowych. Jednym z ważniejszych wydarzeń gwarków jest pochód, który nawiązuje do przejazdu Jana III Sobieskiego przez Tarnowskie Góry. Polski król, podążający ze swoimi wojskami na pomoc Wiedniowi obleganemu przez Turków, został bardzo uroczyście przywitany przez tamtejszych gwarków w dniach 20-22 sierpnia 1683 roku

PIEKARY ŚLĄSKIE miasto na prawach powiatu., nad rzeką Brynicą, w północnej części Wyżyny Śląskiej. Pierwsza wzmianka o Piekarach pochodzi z 1253 roku. Pierwotnie osada była nazywana *Zwierzów* i *Pecare*. Do 1934 nazwa *Wielkie Piekary* (lub *Piekary Wielkie*); 1 kwietnia 1934 Wielkie Piekary połączono z Szarejem w gminę *Szarlej-Wielkie Piekary*, po czym 3 września 1935 nazwę zmieniono na Piekary Śląskie. Miejscowość posiada prawa miejskie od 1 stycznia 1947 roku.

W trakcie plebiscytu w 1921 r. 84% mieszkańców Wielkich Piekar głosowało za Polską. W czerwcu 1922 r. nastąpiło przejście terenów Piekar przez administrację polską. Miejscowość posiada prawa miejskie od 1 stycznia 1947 roku. Piekary Śląskie są od XVII wieku ośrodkiem pielgrzymkowym oraz jednym z głównych w Polsce ośrodków kultu maryjnego z obrazem *Matki Boskiej Piekarskiej*. Miasto uznawane jest przez wielu za *duchową stolicę Górnej Śląska*.

Bazylika Najświętszej Marii Panny i św. Bartłomieja w Piekarach Śląskich – bazylika mniejsza wchodząca w skład Sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej.

Matka Boża Piekarska – według źródeł kult Matki Bożej Piekarskiej należy związać z osobą proboszcza księdza Jakuba Roczkwoskiego, który w roku 1659 przeniósł obraz Matki Bożej, znajdujący się w nawie bocznej w kościele św. Bartłomieja w Piekarach Śląskich, do nawy głównej.

Ważną datą jest rok 1676, kiedy to mieszkańcy Tarnowskich Gór zwrócili się o pomoc do Matki Bożej w związku z szalejącą w mieście zarazą, która pozbawiła życia setki ludzi. Ludność udała się na pielgrzymkę, co przyniosło efekty – zaraza ustąpiła. Wiadomość o zwalczeniu zarazy rozeszła się poza granice Śląska. Według źródeł w tym czasie do Piekar przybywało ponad 100 tysięcy pielgrzymów rocznie. Sława Piekarskiej Madonny dotarła aż do Czech, gdzie w 1680 również wybuchła zaraza. Cesarz Leopold I próbował się ratować, uciekając z Wiednia do Pragi, skąd wysłał list do kolegium jezuickiego w Opolu z prośbą o dostarczenie cudownego obrazu z Piekar. Zaraza ustąpiła całkowicie po przejściu procesji, w której udział wziął cesarz Leopold I i jego małżonka Eleonora. Po tych wydarzeniach obrazowi z Piekar nadano oficjalne tytuły „obrazu cudownego” oraz „obrazu świętego”.

Oryginalny obraz nie znajdował się w Piekarach za długo. Z powodu zagrożenia tureckiego został on 25 lipca 1683 roku przeniesiony do Nysy. Także Jan III Sobieski odwiedził Piekarskie Sanktuarium w drodze do Wiednia. Król ofiarował dary, m.in. złoty kielich mszalny oraz patenę, które są używane do dzisiaj podczas mszy świętych z okazji najważniejszych uroczystości, obchodzonych w Sanktuarium.

W związku z rosnącym zagrożeniem szwedzkim obraz został 20 lipca 1702r., w wielkiej tajemnicy, wywieziony do Opolu, skąd nie powrócił do dzisiaj. Obraz można oglądać w bocznej nawie kościoła katedralnego. Co ciekawe w 1983 wizerunek Madonny ukoronowano jako obraz Matki Bożej Opolskiej. W ołtarzu w Piekarach umieszczono „kopię”, która jednak nie jest podobna do

obrazu znajdującego się w Opolu. Obrazy łączy jedynie sposób ułożenia postaci. W okresie międzywojennym sanktuarium w Piekarach uzyskało miano głównego ośrodka religijnego Górnego Śląska. 15 sierpnia 1925 obraz ukoronowano koronami, które подарował i poświęcił papież Pius XI.

Dnia 31 grudnia 1854 roku ks. Jan Alojzy Ficek oficjalnie ujawnił zamiysł wybudowania Kalwarii. Głównym budowniczym Kalwarii był jednak ks. Leopold Nerlich, który kontynuował rozpoczęte przez ks. Purkopa dzieło budowy Kalwarii. Nowego rozplanowania kaplic i ścieżek kalwaryjskich dokonał o. Władysław Schneider - franciszkanin znający bardzo dobrze układ Kalwarii Jerozolimskiej. Przy budowie pracowali całkowicie dobrowolnie i bezinteresownie górnicy i hutnicy. Ich rodziny wykonywały prace pomocnicze. Włościanie dostarczali furmanki do przewozu materiałów budowlanych, a ofiarność wszystkich, całego ludu śląskiego, umożliwiła zgromadzenie niezbędnych funduszy na budowę, wyposażenie i wystrój kaplic. Dzięki tej ofiarności na prawie 10 hektarach wybudowano 14 kaplic Drogi Krzyżowej, 15 kaplic różańcowych i 11 innych, związanych z życiem Chrystusa i Jego Matki. Budowę Kalwarii, rozpoczętą przez ks. Leopolda Nerlicha, zakończył jego brat, ks. Karol Nerlich. Za jego czasów przedłużono niektóre ścieżki kalwaryjskie oraz wbudowano pięć ambon – kazalnicy. Uroczystość konsekracji Kalwarii poprzedziły misje święte - nauki w języku polskim i niemieckim głosiło pięciu misjonarzy. 21 czerwca 1896 roku, w obecności wielu kapłanów i 175 tysięcy wiernych, wrocławski biskup, kardynał Jerzy Kopp, poświęcił wszystkie obiekty sakralne wraz z kościołem Zmartwychwstania Pańskiego. W czasie uroczystości konsekrator podkreślił, że *Kalwaria stanowi dumę nie tylko Górnego Śląska i diecezji wrocławskiej, ale i katolików całego świata.*

KOPIEC WYZWOLENIA

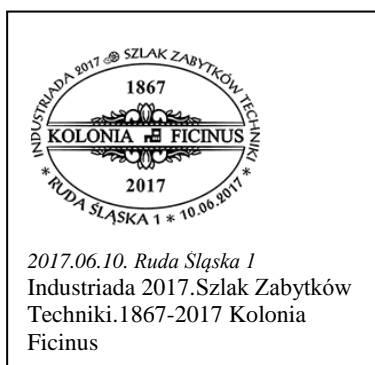

– usypany w latach 1932-1937 dla uczczenia 250. rocznicy przemarszu husarii polskiej króla Jana III Sobieskiego pod Wiedeń oraz 15. rocznicy przyłączenia wschodniej części Górnego Śląska do Polski. Stał się symbolem walki o polskość i pamiątką walk powstań śląskich. Stanowi najwyższy punkt w granicach miasta. Kilkakrotnie temat ten wracał Jednak dopiero, jednak nie doszło do realizacji. Do tematu powrócono z okazji 250. rocznicy przemarszu husarii polskiej króla Jana III Sobieskiego. Akt erekcyjny został wmurowany 17 września 1932 r. Ludność Piekar i Szarleja (*najstarsza dzielnica Piekar Śląskich*), oraz mieszkańcy okolicznych miejscowości przez pięć lat brali czynny udział w sypaniu kopca. Do miasta przyjeżdżały delegacje z kraju i zagranicy, przywożąc ziemię w urnach z Góry św. Anny, Głogowa, Kędzierzyna, Gniezna, Gdyni, Olkusza. Piętnasta rocznica przyłączenia Ziemi Śląskiej do Rzeczypospolitej, przypadająca na dzień 20 czerwca 1937 roku, zbiegła się w czasie z zakończeniem budowy kopca, który nazwano Kopcem Wyzwolenia. Parametry Kopca wysokość od podstawy: 20 m, średnica podstawy: 68 m

RUDA ŚLĄSKA Obszar obecnej Rudy Śląskiej tworzy kilka miejscowości, które przed laty były od siebie niezależne. Kilka z nich ma rodowód średniowieczny. Jednak silny rozwój terenów obecnej Rudy Śląskiej nastąpił w XIX w., kiedy silnie zaczął rozwijać się przemysł ciężki. Zmiany wtedy zapoczątkowane doprowadziły do scalania się niezależnych dotąd miejscowości w nowe organizmy. W ten sposób najpierw w 1951 r. powstały miasta Ruda i Nowy Bytom, które w 1959 r. połączyły się w miasto Ruda Śląska. W 1179 r. teren obecnego miasta został odłączony od Małopolski i włączony do Śląska. Obecna dzielnica Ruda istniała jako wieś już w 1243 r. O jej lokacji na prawie niemieckim wspomina tzw. Rejestr Ujazdu, sporządzony w latach 1295-1305.

Od samego początku tereny miasta związane były z wydobywaniem rud metali. Doprowadziło to do odkrycia znacznie cenniejszego produktu – węgla kamiennego w II poł. XVII w. Tak więc od 1740 r. na terenie Rudy rozpoczęły się formalne starania o nadanie kopalni. Obfite zasoby węgla przyciągały wielu przedsiębiorców, którzy inwestowali w ten teren budując kopalnie, huty, koksownie oraz cegielnie. Wpłynęło to na szybki wzrost liczby mieszkańców i zmieniło oblicze rudzkiej wsi. Rolnictwo ograniczało się do drobnych gospodarstw, których właściciele pracowali również w przemyśle. W 1889 r. w Rudzie, dzisiejszej dzielnicy Rudy Śląskiej zamontowano oświetlenie elektryczne, dzięki czemu Ruda stała się pierwszą wsią w Rzeszy Niemieckiej posiadającą to udogodnienie. W krajobrazie Rudy zaczęły pojawiać się osiedla robotnicze, otaczające zwartymi kompleksami tereny kopalni. Miejscowi potentaci zaczęli tworzyć warunki życia dla bardzo swobodnego stanu społecznego, jakim byli górnicy. Żyjąc w cieniu kopalni, widząc ciągle ręce czarne od węgla, dorastając i umierając w rzeczywistości nierozzerwalnie związanej z kopalnianymi chodnikami – ludzie ci tworzyli swoją własną, niepowtarzalną kulturę.

Kolonia robotnicza Ficinus – historyczne osiedle robotnicze w przy ul. Kubiny, wybudowane w latach 1860-1867 dla pracowników kopalni Błogosławieństwo Boże (niem. *Gottesegen*) Założenie składa się z szesnastu identycznych, czterorodzinnych domów, ustawionych kalenicowo wzdłuż ulicy Kubiny (po stronie parzystej), a także umieszczonych za nimi budynków gospodarczych. Domy mieszkalne są dwukondygnacyjne, a ich ściany wykonano z naturalnego piaskowca. Obecnie, po przeprowadzonej pod koniec lat 90. rewitalizacji, osiedle pełni funkcję mieszkalno- usługową. Kolonia jest od 1978 roku wpisana do rejestru zabytków pod numerem A/1231/78. Ochrona obejmuje budynki mieszkalne, gospodarcze oraz ich najbliższe otoczenie. Od 19 października 2006 „Kolonia robotnicza Ficinus”, wraz z Giszowcem

i Nikiszowcem (osiedla w granicach miasta Katowice) znajduje się na trasie Szlaku zabytków Techniki Województwa Śląskiego.

HUTA POKÓJ – huta żelaza znajdująca się w Nowym Bytomiu dzielnicy Rudy Śląskiej. Jest producentem i dystrybutorem wyrobów stalowych. Należy do Grupy Węglokoks. W 1840 roku David Loewenfeld, Moritz Friedlander i Simon Loewi założyli hutę o nazwie "Friedenshütte".

W 1884 roku w zakładzie uruchomiono pierwszą stalownię tomasowską, a trzy lata później stalownię martenowską

Dla pracowników huty i ich rodzin w 1904 roku wybudowano dom towarowy i od niego przyjęło swą potoczną nazwę przyzakładowe osiedle "Kaufhaus" W 1933 uruchomiono w zakładzie linię produkcyjną do walcowni cienkiej blachy na zimno konstrukcji Tadeusza Sendzimira.

W czasie dwudziestolecia międzywojennego huta "Pokój" była największą hutą żelaza w Polsce.

Obecnie huta zajmuje się produkcją i dystrybucją wyrobów stalowych.

W styczniu 2009 roku otrzymała tytuł „Perły Polskiej Gospodarki”.

GLIWICE

Pierwsze osady na terenie dzisiejszych Gliwic powstały we wczesnym średniowieczu. W 1276r. - prawa miejskie. Miasto leżało w granicach Polski i miało charakter obronny. Jan III Sobieski zmierzając z odsieczą na Wiedeń w roku 1683 zatrzymał się w Gliwicach w klasztorze Ojców Franciszkanów (dzisiaj ojców Redemptorystów). W początkach XVIII wieku miasto zostaje trzykrotnie spalone w wyniku pożarów. W latach 1740 – 1743 Gliwice znalazły się w granicach Królestwa Prus. W 1876r. uruchomiono państwową hutę żelaza „ Królewska Huta”, gdzie uruchomiono pierwszy na kontynencie europejskim wielki piec opalany koksem. Zasłynęła ona w całej Europie ze swoich odlewów artystycznych oraz przemysłu zbrojeniowego.

W roku 1834 uruchomiona zostaje poczta oraz linia kolejowa łącząca miasto z Wrocławiem, trzy lata później przedłużono linię kolejową do Mysłowic. W roku 1899 powstaje pierwsza linia tramwajowa konna, która zostaje przedłużona do Piekar. W tym roku również o teatr. W okresie I wojny światowej przemysł został przestawiony na

W czasie plebiscytu mieszkańcy miasta opowiedzieli się za przynależnością do państwa niemieckiego. Natomiast 88 gmin z pośród 102 gmin powiatu toszecko – gliwickiego opowiedziało się za pozostaniem w granicach państwa polskiego. Podczas wyzwania Gliwic w 1945 roku przez Armię Radziecką dokonuje ona znacznych zniszczeń. Po wojnie miasto staje się drugim domem dla ludności lwowskiej.

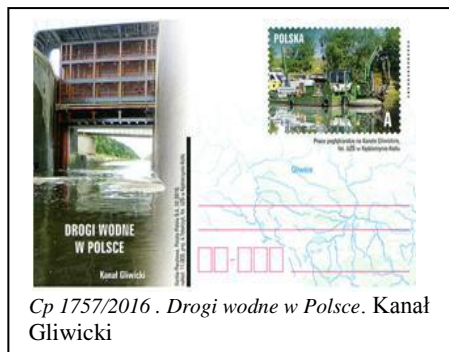
POLITECHNIKA ŚLĄSKA. Działania mające na celu utworzenie Politechniki Śląskiej były czynione już w latach dwudziestych XX wieku

Na początku 1945 roku, natychmiast po przybyciu władz administracyjnych na teren Śląska, powrócono do idei utworzenia Politechniki Śląskiej. Już 26 lutego 1945 roku powołano Tymczasową Komisję Organizacyjną Politechniki w Katowicach. 24 maja 1945 roku ukazał się dekret o utworzeniu Politechniki Śląskiej w Katowicach, na którą składały się cztery wydziały. Tymczasem szukano odpowiedniej lokalizacji dla Politechniki Śląskiej. Katowicka baza lokalowa, okazała się niezbyt szczęśliwa – gmach Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych okazał się za szczupły do pomieszczenia czterech wydziałów, a w pobliżu nie było wolnych terenów do zbudowania dzielnicy akademickiej. Nie było też lokali do zakwaterowania pracowników naukowych, administracyjnych i studentów Politechniki. Kierując się tymi względami organizatorzy Politechniki Śląskiej wybrali na jej lokalizację Gliwice. Gliwice uważane ówczesnie za najpiękniejsze miasto Górnego Śląska, wyróżniało się pozytywnie pod względem ekologicznym, posiadało dużo zieleni, miało rozległe parki, a stopień zanieczyszczenia środowiska naturalnego był tu stosunkowo niewielki.

Pierwsza inauguracja roku akademickiego w Politechnice Śląskiej w Gliwicach odbyła się 29 października 1945r. Powstaje Politechnika Śląska – jedna z najlepszych uczelni technicznych w Polsce kształcąca specjalistyczne kadry zasilające kadry zakładów Górnego Śląska

KANAŁ KŁODNICKI Rozwijający się przemysł wymógł powstawanie inwestycji pomocniczych, z których najważniejszą był Kanał Kłodnicki, który rozpoczęto budować w 1792 r., łączący zabrzańskie kopalnie z Królewską Odlewnią Żeliwa w Gliwicach, a poprzez Odrę z innymi terenami państwa pruskiego. Do dnia dzisiejszego czytelne są w terenie fragmenty kanału i urządzenia hydrotechniczne. Kolejnym traktem wodnym jest Kanał Gliwicki budowany w latach 1933-1940. Kanał ma długość 40,6 km, jego największa słuza to "Dzierżno".

KANAŁ GLIWICKI - droga wodna łącząca rzekę Odrę z Gliwicami w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym. Kanał Gliwicki

powstał w miejsce starego Kanału Kłodnickiego. Kanał ten należy do kategorii kanałów żeglugowych dojazdowych, będących rodzajem kanałów łączących. Kanał Gliwicki został zbudowany w latach 1935–1939, uroczyste oddany do użytku 8 grudnia 1939 i uruchomiony w 1941. Powstał w miejsce starego Kanału Kłodnickiego istniejącego do 1937 roku. Nazywany był również Kanałem Górnośląskim. Długość kanału 40,60 km, maksymalna głębokość 3,50 m, różnica poziomów wody na początku i końcu kanału wynosi 43,60 m. Pokonanie różnicy poziomu wody przez jednostki pływające reguluje 6 śluz wodnych. Kanał żeglugowy wykonany jest częściowo w wykopie, a częściowo w nasypie. Jego szerokość waha się od 38,00 m w wykopie do 41,00 m w nasypie. Początek kanału znajduje się w Kędzierzynie-Koźlu na 98. kilometrze rzeki Odry, natomiast koniec kanału w basenie portowym Portu Gliwice. Kanał przebiega przez województwa

opolskie (18,80 km) i śląskie (21,80 km). Głównym źródłem zasilania kanału jest rzeka Kłodnica oraz jeziora i zbiorniki wodne (Dzierżno Duże, Dzierżno Małe) położone w jego górnej części. Śluzy na Kanale: Łabędy, Dzierżno, Rudziniec, Sławęcice, Nowa Wieś, Kłodnica

„Syfon Kłodnicy” - Około dwóch kilometrów poniżej śluzy Nowa Wieś, znajduje się tak zwany „syfon Kłodnicy”. Jest to dwupoziomowe skrzyżowanie Kanału Gliwickiego z rzeką Kłodnicą, która przepływa pod nim. Jest to jedno z trzech takich skrzyżowań cieków wodnych w Polsce.

ZAGŁĘBIE DĄBROWSKIE –region geograficzno-historyczny w zachodniej Małopolsce, na pograniczu z Górnym Śląskiem, zlokalizowany w widłach trzech rzek: Białej Przemszy, Czarnej Przemszy oraz Brynicy. Obecnie stanowi północno-wschodnią część Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego i leży we wschodniej części województwa śląskiego. Termin „Zagłębie Dąbrowskie” został wprowadzony w latach 1835-1852 przez naczelnika Zachodniego Okręgu Górniczego – Józefa Patrycjusza Cieszkowskiego. Odnosił się on do zachodnich terenów Królestwa Polskiego będącego w tym czasie pod zaborem Cesarstwa Rosyjskiego.

Główne miasta Zagłębia Dąbrowskiego to: Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza, Będzin oraz Czeladź. Po reformie administracyjnej w 1999 roku teren w większości należy do województwa śląskiego. Zagłębie Dąbrowskie to pogranicze wschodniej części Wyżyny Śląskiej oraz zachodnich rubieży Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej.

BĘDZIN w Zagłębiu Dąbrowskim, będącym historyczną częścią zachodniej Małopolski, nad rzeką Czarną Przemszą, na Wyżynie Śląskiej, na terenie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (GOP) konurbacji katowickiej. Był miastem królewskim Korony Królestwa Polskiego. Najstarsza wzmianka o wsi Będzin pochodzi z 1301 r. W latach czterdziestych XIV w. powstaje miasto na prawie polskim (*miasto istniało w 1349 r.*). Kazimierz Wielki na miejscu grodu wznosił kamienną warownię, a osadę targową 5 sierpnia 1358 r. podniósł do rangi miasta na prawie niemieckim i otoczył ją kamiennymi murami.

19 lub 20 sierpnia 1683 według tradycji zamek gościł Jana III Sobieskiego z żoną Marysią na czele, który zmierzał z odsieczą pod Wiedeń (do wydarzenia tego nawiązuje przechodzący pod zamkiem turystyczny Szlak Husarii Polskiej).

Będziński Zamek dwukrotnie był prezentowany na znaczku. W 1946r. przedstawiony jako ruina, wielokrotnie niszczone. Odbudowany w 1956r. średniowieczna warownia obronna wzniesiona przez Kazimierza Wielkiego w systemie tzw. Orlich Gniazd w Małopolsce, 4,5 km od granicy ze Śląskiem,;

W lipcu 1956 r. w urządzono muzeum Zagłębia, pierwszą placówkę muzealną na terenie Zagłębia (głównie zbiory broni i uzbrojenia z dawnych wieków). Do 1982 zamek był również siedzibą dyrekcji Muzeum. W 1969 r. udostępniono zwiedzającym okrągłą basztę, z której roztacza się ciekawa panorama Zagłębia. W 1974 r. w piwnicach zamkowych otwarto stylową kawiarenkę.

Obecny wygląd warowni jest efektem odbudowy przeprowadzonej w latach 1952-56. Na zamkowym dziedzińcu po lewej stronie widoczna jest XIII-wieczna, wysoka baszta obronna - najstarszy zachowany okoliczny zabytek, a po prawej stronie budynek mieszkalny z basztą kwadratową.

Muzeum Zagłębia

Po renowacji zamku w Będzinie w połowie XX wieku, stał się on siedzibą Muzeum Zagłębia ze stałą ekspozycją broni i uzbrojenia od X po XX wiek. W czerwcu Muzeum organizuje (w Parku przy Pałacu Mieroszewskich) plenerową imprezę "Jarmark Rzemiosła i Rękodzieła

SOSNOWIEC – miasto na prawach powiatu na południu w Zagłębiu Dąbrowskim (z wyjątkiem dwóch fragmentów), będącym częścią zachodniej Małopolski. Położone na Wyżynie Śląskiej, stanowiącej część Wyżyny Śląsko- Krakowskiej, nad 3 rzekami: Czarną Przemszą, Białą Przemszą i Brynicą. Znajduje się we wschodniej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Pierwsze pod względem liczby mieszkańców miasto Zagłębia Dąbrowskiego, trzecie w województwie śląskim (po Katowicach i Częstochowie) i piętnaste w Polsce. Miasto na prawach powiatu, liczące około 220 tys. mieszkańców, położone nad Czarną i Białą Przemszą oraz Brynicą. Jest niepisaną stolicą Zagłębia Dąbrowskiego. Prawa miejskie od 1902 roku (ukaz cara Mikołaja II). Swoją rozwój zawdzięcza pokładom rudy cynku, żelaza, węgla kamiennego eksploatowanych już w XIX wieku, nadgranicznemu położeniu w rejonie tzw. „Trójkątem trzech cesarzy” oraz zbudowanej w połowie XIX wieku „Drozdzie Żelaznej” warszawsko – Wiedeńskiej. Na przełomie XIX i XX wieku był ośrodkiem ruchu rewolucyjnego. W 1905 roku w zamieszkach zginęło blisko 40 osób w walce z wojskiem rosyjskim. Wraz z transformacją ustrojową lat 90- tych ubiegłego wieku związana z likwidacją zakładów przemysłowych powstawać zaczęły nowe o profilu elektromechanicznym, motoryzacyjnym i budowlanym.

TRÓJKĄT TRZECH CESARZY - miejsce styku trzech państw zaborczych w latach 1846 - 1914. Wcześniej w latach 1815 - 1846 był to styk Prus, Rosji i Rzeczypospolitej Krakowskiej. Współcześnie znajduje się na granicy Sosnowca i Mysłowic. Geneza Trójkąta Trzech Cesarzy wiąże się z klęską Napoleona i załamaniem koncepcji odbudowy państwa polskiego z pomocą Francji. Nowy ład w Europie zaprowadził w 1815 roku Kongres Wiedeński. Zdecydowano na nim o utworzeniu Królestwa Polskiego pod panowaniem rosyjskiego cara i podziale ziem polskich między państwa zaborcze. Wytyczono nowe granice. U zbiegu Białej i Czarnej Przemszy spotkały się Austria, Rosja i Prusy. To graniczne miejsce nazwano Trójkątem Trzech Cesarzy. Granica ta tylko formalnie dotyczyła trzech państw - w istocie rozdzielała polskie ziemie między zaborców. Trójkąt stał się symbolem rozbiorów.

Współczesnymi symbolami świadczącymi o historii Trójkąta Trzech Cesarzy są obeliski w Mysłowicach (z 2004 r., w miejscu dawnej Wieży Bismarcka) i Sosnowcu (z 2007 r., u zbiegu Białej i Czarnej Przemszy). Na tych blokach kamiennych widnieją napisy W miejscu, w którym niegdyś stykały się granice trzech zaborów, dzisiaj świętujemy wstąpienie do Unii Europejskiej i jesteśmy dumni, że wspólnie budujemy Europę bez granic (pierwotne brzmienie napisu) oraz Obelisk pamięci o dawnym podziale Europy i jej zjednoczeniu. W kwietniu 2013 roku – z inicjatywy stowarzyszenia Ślōnskō Ferajna i za zgodą władz samorządowych – napis na obelisku w Mysłowicach został zmieniony i nawiązuje do historii Śląska.

Obecnie napis brzmi następująco: W miejscu, w którym niegdyś stykały się granice trzech państw, wspólnie świętujemy wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i jesteśmy dumni, że razem budujemy „Europę bez granic”.

Sosnowiec może poszczycić się **Janem Kiepurą**, który tu się urodził 16 maja 1902r. a zm. 15 sierpnia 1966 w Harrison koło Nowego Jorku – polski śpiewak (tenor) i aktor. Cieszył się

Cp 1276/2002r. 100 rocznica urodzin Jana Kiepury

prawdopodobnie największą międzynarodową sławą i popularnością spośród polskich śpiewaków okresu międzywojennego, odnosząc sukcesy na scenach czołowych teatrów świata, jak również w salach koncertowych i na ekranie kinowym. Za pieniądze zarobione na scenach świata w okresie międzywojennym wybudował w Krynicy-Zdroju willę „Patria”, – miejsce kręcenia kilku filmów pod koniec lat 30

DĄBROWA GÓRNICZA Miasto nad Białą i Czarną Przemszą i jeziorem Pogoria. Należy do miast o ogromnej powierzchni, z wieloma dzielnicami. Miasto uzyskało prawa miejskie w 1916 roku. Dawniej na jej terenie znajdowały się lasy dębowe, stąd nazwa. Choć może Dąbrowa kojarzona jest z przemysłem, coraz bardziej odmienia swój wizerunek jako miasto atrakcyjne dla mieszkańców i turystów, w którym nie brakuje ciekawych sposobów na wypoczynek.

Pierwsza wzmianka o Dąbrowie pojawiła się w 1726 i pochodzi z ksiąg parafialnych kościoła Świętej Trójcy w Będzinie. Już w 1796 z inicjatywy władz pruskich rozpoczęto budowę pierwszej odkrywkowej kopalni węgla kamiennego, która otrzymała nazwę „Reden”. Od 1806 zaczęła obok niej powstawać kolonia robotnicza o tej samej nazwie. W latach 1816-1823 obok kopalni „Reden” powstała huta cynku „Konstanty”. Około 1820 przy kopalni „Reden” powstała pierwsza w Dąbrowie szkoła elementarna, wkrótce potem lazaret.

Pod nazwą **POGORIA** kryje się zespół malowniczych zbiorników wodnych w Dąbrowie Górniczej, w jej północnej części. To idealne miejsce na rodzinną rekreację na łonie natury. Jeziora Pogoria to zalane wyrobiska piasku wydobywanego dla okolicznych kopalń węgla. Dziś stanowią obszar chronionego krajobrazu, gdyż są cenne przyrodniczo. Nazwa jeziora – zbiornika wodnego Pogoria wywodzi się od nazwy rzeczki Pogoria, która swoje źródła ma w pobliżu Huty Katowice. Przepływa przez tereny leśne wpływając do jeziora Pogoria 1, które przyjęło nazwę właśnie od tej rzeczki. Dalej przepływa ona przez lasy, by zasilić kolejny zbiornik wodny Pogoria 2, dalej płynie krótkim kanałem łączącym i wpływa do zbiornika Pogoria III Pogoria IV. Ten ostatni zbiornik nazywany jest Zbiornikiem Kuźnica Warężyńska, jest zdecydowanie największy i leży najbardziej na północ. Powstał też najpóźniej, nie brakuje tu wędkarzy Zbiorniki otaczają atrakcyjne ścieżki rowerowe, które przemierzają nie tylko rowerzyści, ale też rolkowcy i miłośnicy nordic walking. To miejsce nigdy nie jest puste, choć w wielu fragmentach bywa zaciszne. Trasy rowerowe łączą wszystkie zbiorniki

STANISŁAW STASZIC (1755-1826). Jeden z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego Odrodzenia, wielki reformator szkolnictwa, geolog.

Miał bardzo duży wpływ na rozwój ziem, na których powstawały dąbrowskie zakłady przemysłowe. Dzięki niemu w kopalni Reden wznowiono wydobycie węgla. Staszic był też autorem pierwszej w Polsce mapy geologicznej, na której znalazł się opis bogactw naturalnych okolicy Dąbrowy Górniczej.

Pomnik, upamiętniający dzieło prezesa Towarzystwa Przyjaciół Nauk, do dziś stoi na skwerze pomiędzy ulicami Górniczą i Legionów Polskich, w pobliżu Muzeum Miejskiego Szttygarka oraz Zespołu Szkół Zawodowych, któremu niezmiennie patronuje. 30 września 1962 roku odbyło się uroczyste odsłonięcie pomnika. Pomnik powstał według projektu rzeźbiarzy Jerzego Kwiatkowskiego oraz Kazimierza Madeja. Odlew wykonany został w hucie w Gliwicach.

Duży wpływ na rozwój Dąbrowy Górniczej miała lokalizacja i wybudowanie w latach 1972-1976 największego w kraju i jednego z największych w Europie Kombinatu Metalurgicznego Huta Katowice

Cp.1386-2005r. 250. rocznica urodzin Stanisława Staszica

Cp.660/1976r. Huta Katowice.

DĄBROWA GÓRNICZA - HUTA KATOWICE (*lokalizacja Dąbrowa Górnicza*) – kombinat metalurgiczny zajmujący się hutnictwem żelaza. Jako miejsce lokalizacji huty ustalono obszar o powierzchni ponad 1000 ha w Zagłębiu Dąbrowskim, Obecnie *Oddział Dąbrowa Górnicza*, wyposażony m.in. w trzy wielkie piece, dwie walcownie (Walcownia Duża i Walcownia Średnia), trzy linie ciągłego odlewania stali oraz własną elektrocieplownię, znany jest przede wszystkim z produkcji szyn tramwajowych i kolejowych, na których – pomimo zmiany właściciela – nadal znajduje się znak towarowy „HK”. W roku 2006 w zakładzie zatrudnionych było 4073 osób (nie licząc dużej grupy pracowników zatrudnionych w wielu spółkach zależnych). W styczniu 2014 Walcownia Duża, jako jeden z nielicznych zakładów na świecie, rozpoczęła produkcję szyn kolejowych o długości 120m

CZELADŹ – miasto, w powiecie będzińskim. Jest najstarszym miastem powiatu będzińskiego oraz całego zagłębia Dąbrowskiego, prawa miejskie otrzymało w XIII w. Miasto powstało w XIII w., dość wcześnie otrzymało prawa miejskie i od 1238 r. wymieniane jest jako miasto. W latach 1443-1790 wchodziło w skład księstwa siewierskiego. Było ważnym ośrodkiem wydobycia węgla kamiennego (kopalnia Saturn) dawniej „Czeladź”. W 1993 roku postawiona w stan likwidacji i zamknięta z końcem 1996 roku. Obecnie w dawnej kopalnianej elektrowni mieści się Galeria Sztuki Współczesnej „Elektrownia”; sama kopalnia jest elementem śląskiego „Szłaku Techniki”. W budynku głównym dyrekcji kopalni, a wcześniej zarządu Tow. „Saturn”, powstało centrum hotelowo- konferencyjne „Pałac Saturna”, a w jego podziemiach powstał kompleks saunowo-basenowy „Termy Rzymskie” W 1997 r. w Czeladzi zostało wybudowane pierwsze centrum handlowe M1 w Polsce

W Czeladzi 22 października 1921 urodził się **CZESŁAW SŁANIA** – polski grawer, projektant znaczków pocztowych i banknotów. W 1945 rozpoczął studia na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie; podczas studiów wykonał m.in. rysunki do atlasu anatomicznego. Wykonywana przez dwa lata praca dyplomowa "Bitwa pod Grunwaldem Jana Matejki" wykonana stalorytem w formie znaczka pocztowego przyniosła mu uznanie. Otrzymał za nią dyplom z cennym odznaczeniem – Summa Cum Laude. Po ukończeniu nauki (1950) podjął pracę w Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych w Warszawie jako grawer, zaprojektował tam także pierwsze znaczki. W 1956 roku wyjechał Szwecji, gdzie po kilku latach pracy we własnej firmie, projektując m.in. znaczki i banknoty związał się z Poczta Szwedzką. Zmarł 17 marca 2005 w Krakowie.

SPORT. Wiele tytułów mistrza Polski w piłce nożnej, medale krajowych mistrzostw wywalczone przez koszykarzy, hokeistów, siatkarzy, siatkarki, piłkarzy i piłkarki ręczne. Takim dorobkiem nie może poszczycić się żadne inne województwo. Sukcesy na arenie międzynarodowej odnosili i odnoszą też sportowcy uprawiający dyscypliny: lekkoatletykę, żużel, narciarstwo, biathlon, szermierka, łucznictwo czy akrobatyka sportowa. W każdej z tych dyscyplin region miał wybitnych reprezentantów, którymi można się pochwalić się nie tylko na krajowym podwórku, ale także na światowych arenach sportowych.

Niewątpliwie sportem nr 1 w województwie śląskim jest piłka nożna, a kluby takie jak Górnik Zabrze czy Ruch Chorzów (oba po 14 tytułów mistrza Polski) mają wielu fanów nie tylko w naszym regionie i kraju, ale także poza granicami. Lata świetności polskiej piłki to przecież wspaniałe mecze Górnika w lidze i w europejskich pucharach, a takich zawodników jak Włodzimierz Lubański, Stanisław Ośliżło, Zygfryd Szołtysik, Jerzy Gorgoń, Hubert Kostka zazdrościła nam cała piłkarska Europa. Trudno zapomnieć o legendzie „Niebieskich” Gerardzie Cieślaku

Pisząc o sporcie w województwie śląskim, nie sposób pominąć Stadionu Śląskiego i katowickiego Spodka, które gościły największe gwiazdy świata sportu. Stadion Śląski w Chorzowie jest szczególnym miejscem dla polskich kibiców. Tu nasi piłkarze odnosili największe sukcesy, pokonując przy wspaniałym dopingu wielotysięcznej publiczności takich rywali jak Związek Radziecki, Anglia, Holandia czy Portugalia. To właśnie w Chorzowie trzykrotnie przypieczętowaliśmy swój awans do mistrzostw świata i raz do mistrzostw Europy. Spodek był świadkiem znakomitej gry naszych siatkarzy w Lidze Światowej, a także gościł finałowy turniej EUROBASKETU 2009 i rozgrywki grupowe mistrzostw Europy siatkarek. W 2014 roku w katowickim Spodku odbył się światowy czempionat w piłce siatkowej, w którym polska

Górnik Zabrze – polski klub piłkarski z siedzibą w Zabrzu, występujący od sezonu 2017/18 po rocznej przerwie

Polska 60
Zn..nr 1861/1970 Finał rozgrywek
o Puchar Zdobywców Pucharów

w ekstraklasie. 14-krotny mistrz Polski, 4-krotny wicemistrz Polski, 6-krotny zdobywca Pucharu Polski, zdobywca Superpucharu Polski oraz Pucharu Ligi a także finalista Pucharu Zdobywców Pucharów oraz ćwierćfinalista Pucharu Mistrzów i Pucharu Intertoto. Aktualnie klub zajmuje 4. miejsce w tabeli wszech czasów Ekstraklasy i 2. miejsce w tabeli medalowej Mistrzostw Polski. Największym sukcesem Górnika Zabrze był awans do finału Pucharu Zdobywców Pucharów w 1970 roku, gdzie zmierzyli się z Manchesterem City – na stadionie w Wiedniu Górnik przegrał 1:2.

Ruch Chorzów – polski klub sportowy założony 20 kwietnia 1920 r. od 1 stycznia 1923 r. Hajduki Wielkie; dziś Chorzów Batory, dzielnica Chorzowa) jako jednosekcyjny klub piłkarski. Jeden z najbardziej utytułowanych klubów piłkarskich w Polsce. 14-krotny mistrz Polski, 3-krotny zdobywca Pucharu Polski oraz jeden z dwóch polskich ćwierćfinalistów Pucharu UEFA w historii (edycja 1973/74). Zajmuje pierwsze miejsce w klasyfikacji medalowej Mistrzostw Polski w piłce nożnej. Od sezonu 2017/2018 występuje w I lidze. Ruch Chorzów jest pierwszym historycznym mistrzem Górnego Śląska w oficjalnych rozgrywkach PZPN. Jako pierwszy klub piłkarski reprezentował region górnośląski na szczeblu klubowych mistrzostw Polski. Jako pierwszy górnośląski klub zdobył też Mistrzostwo Polski oraz Puchar Polski. Ruch pozostaje zarazem ostatnim klubem z Górnego Śląska jaki zdobył tytuł mistrza Polski i Puchar Polski.

ZWYCZAJE i STROJE LUDOWE

Śląsk jest najbogatszym etnograficznie regionem Polski. Bogactwo strojów, ciekawe obrzędy, smaczna kuchnia i odmienna gwara czynią wyjątkowym regionem naszego kraju.

Zwyczaje

Niektórzy badacze kultury ludowej twierdzili, że folklor Górnego Śląska jest jednym z najbarwniejszych i najbardziej urozmaiconych w Polsce. Jednak pod wpływem przemian społeczno – gospodarczych oraz kulturalnych w obrzędowości „kotła etnograficznego” (jak nieraz nazywano śląską ziemię) następowały spore przeobrażenia. Wiele zwyczajów zanikło, inne przystosowały się do nowych warunków, niektóre obrzędy przekształciły się w beztróskie widowiska i zabawy, tracąc swoje pierwotne kultowe i magiczne znaczenie.

Na Górnym Śląsku oraz w niemieckiej części Śląska Opolskiego w okresie międzywojennym powszechny był zwyczaj zawieszania w domu w pierwszą niedzielę adwentu wieńca uplecionego z jedliny lub świerka.

Ważnym świętem religijnym i ludowym od stuleci obchodzonym w górniczych częściach Śląska był dzień świętej Barbary (4 grudnia), patronki górników. Święto to obchodzono bardzo uroczyście. Gromadnie, w odświętnych strojach i w towarzystwie orkiestry udawano się do kościoła na nabożeństwo. Ważnym punktem było mianowanie nowych rębaczy, po czym następował poczęstunek i zabawa.

Na Śląsku popularny był zwyczaj palenia Marzanny – pożegnania zimy i przynoszenia do wsi gajka – symbolu wiosny, życia. Według dawnych materiałów śląskich obrzęd ten polegał na wynoszeniu ze wsi i topieniu (bądź paleniu jeśli nie było w pobliżu rzeki) przez grupę kobiet i dziewcząt kukły ubranej w kobiecej strój i osadzonej na żerdzi. Obrzęd ten kończył się

przyniesieniem do wsi ustrojonego gaika (maika), to jest choinki lub niedużego zielonego drzewka (sosny lub jodły). Czynnościom tym towarzyszyły śpiewy,

Zn.nr 2744/1983
Kobiece stroje ludowe
rozbarski

zn nr 1806/1969
Polskie stroje ludowe
strój rozbarski.

Śląskie potrawy

Najbardziej znaną potrawą są kluski śląskie oraz rolady z modrą kapustą. Śląski żur. Jest to półprodukt do przygotowania potrawy bardzo lubianej i cenionej na Śląsku – zupy żurku, lub dania jednogarnkowego z wędzonką, spożywanego najczęściej z tłuczonymi ziemniakami.

Znane śląskie porzekadło „ze żuru – chop jak z muru”,

Śląsk bez wątpienia jest najbardziej urodzajnym regionem, jeżeli chodzi o folklor ludowy a w szczególności stroje ludowe. Praktycznie każda większa i mniejsza miejscowość Śląska i Opolszczyzny posiadała swój własny strój ludowy.

Górny Śląsk może pochwalić się strojami: *cieszyńskim*, *rozbarskim*, *pszczyńskim*, *raciborski*, *rozbarski*, *Górali śląskich*, *Lachów śląskich*, *kozielski*

Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny – jeden z największych polskich zespołów folklorystycznych, założony

1 lipca 1953 przez Stanisława Hadynę oraz Elwirę Kamińską; siedziba zespołu mieści się w pałacu w Koszęcinie. Zespół początkowo prezentował folklor śląski, w szczególności tańce i pieśni odnoszące się do Górnego Śląska, ziemi cieszyńskiej i Beskidów. Później wykonywał także inne polskie pieśni i tańce, w tym związane z folklorem małopolskim czy kujawskim. Obecnie w repertuarze zespołu znajdują się również pieśni i tańce wszystkich polskich regionów, a nawet opery, oratoria i muzyka sakralna. Latem przez zespół organizowana jest letnia szkoła tańca. Corocznie także na początku lata odbywa się *Święto Śląska*, podczas którego zespół obchodzi swe kolejne urodziny, a poza nim prezentują się także inne zespoły folklorystyczne, jak również rockowe i popowe. Imprezie, która trwa trzy dni towarzyszy piknik na terenie koszęcińskiego parku. Zespół „Śląsk” spełnia również rolę kulturotwórczą, m.in. poprzez realizację utworzonego w 2010 projektu *Śląski Ogród Sztuk*, którego intencją jest utworzenie w siedzibie zespołu aktywnego centrum kulturowego.

W 2017r. Zespół otrzymał nagrodę „**Śląski Szmaragd**”. Wyróżnienie przyznawane jest przez diecezję katowicką Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, wybitnym przedstawicielem Śląska za szczególne osiągnięcia w dziedzinie ekumenizmu, tolerancji, pojednania między narodami i integracji .

FILATELISTYKA NA GÓRNYM ŚLĄSKU

W 1933 r. w Toruniu odbył się I Zjazd Delegatów Związku Stowarzyszeń Filatelistycznych w Polsce, na którym do Zarządu Głównego został wybrany Leszek Żmizdiński. 1 czerwca 1934 stosownie do polecenia władz administracyjnych Śląski Związek Filatelistów przyjął nazwę „Śląskie Stowarzyszenie Filatelistów w Katowicach”.

Cp. 1076/1994r. Leszek Żmizdiński – założyciel Śląskiego Stowarzyszenia Filatelistów

II wojna światowa przerwała działalność filatelistów śląskich. Majątek śląskich filatelistów przepadła bezpowrotnie, wielu członków Stowarzyszenia opuściło Śląsk, nie wszyscy doczekali wolnej Polski. W styczniu 1945 r. Śląsk zostaje wyzwolony i w całości wraca do Polski. Już 10 sierpnia 1945 r. z inicjatywy Leszka Żmizdińskiego reaktywowano działalność filatelistyczną. Leszek Żmizdiński kieruje filatelistyką śląską do 1950 roku.

I walne zebranie Oddziału PZF w Katowicach odbyło się 10 listopada 1951 r. Brało w nim udział 40 członków, głównie z Katowic. Dzięki przychylności władz oraz coraz większej atrakcyjności walorów filatelistycznych, grono miłośników znaczka pocztowego bardzo szybko rosło. Dzięki temu PZF stał się organizacją masową.

Świadczą o tym między innymi dane z woj. katowickiego: w 1951 r. było

7 kół, które liczyły 293 członków i 65 młodzieży szkolnej, a w 1969 było 368 kół, 20 085 członków i 2478 młodzieży szkolnej. Na skutek reformy administracyjnej w 1975 r. (*Polska została podzielona na 49 województw*) oddziały PZF w Bielsku-Białej i Częstochowie zamienione zostały w 1980 r. w Okręgi PZF..

Obecnie Okręg PZF obejmujący 8 oddziałów (Bytom, Chorzów, Gliwice, Katowice, Ruda Śląska, Rybnik, Sosnowiec i Zabrze) nosi nazwę „Okręg Śląsko-Dąbrowski PZF”.

Filateliści śląscy w swojej długiej historii byli organizatorami;

- Ogólnopolskich Wystaw Filatelistycznych w latach:

1934 r. IV OWF Wszeh słowiańska Wystawa Filatelistyczna,

1965r. IX OWF „Katowice 65”,

1979r. XIII OWF „Katowice 79”

2003r. XIX OWF Katowice

- Finałów Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego

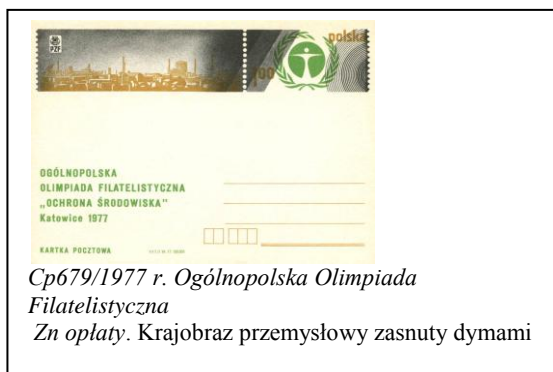
1977r. Chorzów/ Katowice - „Ochrona środowiska”.

1989r. Gliwice - „Młodzież w 45-leciu Polski Ludowej”.

2004r. Świętochłowice/Chorzów - „Polski Ruch Olimpijski”.

2005r. Jaszowice/ Ruda Śląska – „Światowe Dziedzictwo Kultury w Polsce”

2017 r. Chorzów – „Górny Śląsk – to nie tylko przemysł”.

Cp679/1977 r. Ogólnopolska Olimpiada Filatelistyczna

Zn opłaty. Krajobraz przemysłowy zasnuty dymami

W 1998 roku z inicjatywy działacza Jana Olejnika powołana została Polska Kapituła Filatelistyczna. Nagrodą jest Statuetka PRYMUS. Przedstawiająca Nike z Samotraki (*Nike z Samotraki (Samotrake) – marmurowa rzeźba hellenistyczna z III lub II wieku p.n.e. Istnieje przypuszczenie, że jej twórcą był Pytokritos z Rodos. Mogła być symbolem i wotum dziękczynnym zwycięstw odniesionych przez Rodyjczyków w wojnie z Antiochem III. Postać Nike ma 2,40 m wysokości, a ze skrzydłami – 3,28 m; prawdopodobnie wyobrażała boginię stojącą na dziobie okrętu. Odnaleziona została w 1863 na wyspie Samotraka przez francuskiego archeologa-amatora Charlesa Champoiseau. Od 1884 eksponowana jest w paryskim Luwrze.*

Nagroda – wyróżnienie PRYMUS przyznawana jest członkom oraz zespołom PZF, którzy w sposób szczególny i znaczący wnoszą wkład w rozwój polskiej filatelistyki i w jej promocję.

Po raz pierwszy statuetki wręczono w 1999 roku w 6 kategoriach. Uroczystość odbyła się w Rudzie Śląskiej. W latach 1999 – 2011 uroczyste Gale wręczenia odbywały się na terenie województwa śląskiego. Pierwsza, która odbyła się w innym regionie Polski miała miejsce w 2012 roku. Odbyła się w Kargowej (Okręg Zielona Góra/Kargowa). Ostatnia odbyła się w 2016r. podczas Walnego Zjazdu PZF w Hawie. Gale wręczenia Oskarów nie odbyły się w latach 2011 i 2017.

Kategorie, w których przyznawana jest ta nagroda :

1. Za całokształt działalności na rzecz polskiej filatelistyki
2. Za najlepszy eksponat roku
3. Za szczególne osiągnięcia w pracy z młodzieżą
4. Publicysta lub wydawca roku
5. Indywidualność roku
6. Najlepszy zespół roku - nagroda zespołowa

W 2007 r. po raz pierwszy wręczono Statuetkę w kat. Najlepszy "Junior" otrzymał Remigiusz Chrostek (Okręg Wrocławski – Głogów) Wręczana jest też statuetka "PRYMUS-WZÓR" osobom zasłużonym dla filatelistyki

Literatura

1. Jacek Bochiński Polska. Nowy Podział Terytorialny . Przewodnik encyklopedyczny . Świat Książki
2. Przewodnik po regionach. Górnym Śląsk
3. Szlak Zabytków Techniki
4. Metropolia SILESIA i okolice . Informator turystyczny
5. Encyklopedia Filatelistyki
6. Strony internetowe Wikipedia, wolna encyklopedia
7. Katalog specjalizowany znaków polskich ziem polskich 1990r.
8. Strony internetowe kzp.pl i zg.pzf.pl
9. Jerzy Pośpiech *Zwyczaj i obrzędy doroczne na Śląsku*, Opole 1987.
10. Fischer. Katalog Polskich znaków Poczтовых
11. Encyklopedia Filatelistyki Wyd. Naukowe PWN
12. Adam Kielbasa-Schoeni, Stanisław Fołta Podręcznik Specjalizowany Polskich Znaczków Poczтовых
13. Katalog S[pecjalizowany Znaków Poczтовых Ziem Polskich 1990r.
14. Strony internetowe.